

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 4 Φεβρουαρίου 2017

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΔΑΝΑΗ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ

*Η Νέα Χώρα μέσα από
τις ιστορίες των ανθρώπων της*

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

diadromes@haniotika-nea.gr

editorial

τα δεκατέσσερα χρόνια έκδοσης των “διαδρομών” πολλά είναι τα αφιερώματα που κάναμε στις γειτονίες των Χανίων, στους δρόμους που έχουν τη δική τους ιστορία, “υφασμένη” -θα ’λεγε κανείς- μέσα στον αρχιτεκτονικό ιστό της πόλης, χαραγμένη στα μνημεία της κάθε περιοχής, αποτυπωμένη στους ανθρώπους και τις αφηγήσεις τους.

Στο σημερινό μας τεύχος τριγυρνάμε στα στενά σοκάκια της Νέας Χώρας, αγναντεύουμε τη θάλασσα στο πανέμορφο λιμανάκι της και ακούμε τις αφηγήσεις των κατοίκων της για την ιστορία της λαϊκής και ανήσυχης αυτής γειτονιάς από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τις μέρες μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4/2

Ισίδωρος,
Σιδέρης

5/2

Αγαθή

7/2

Παρθένιος

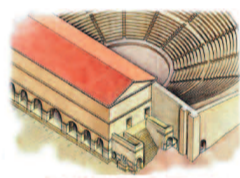
8/2

Ζαχαρίας

9/2

Μάρκελος
Παγκράτιος,
Νικηφόρος

10/2

Χαράλαμπος,
Χαρίλαος,
Χαρίκλεια,
Χαρά,

σελ. 3 - 6 ~ Πολιτισμός - σινεμά

σελ. 7 ~ Συνέντευξη με
την Δανάη Σκαράλησελ. 8 - 10 ~ Η Νέα Χώρα μέσα από
τις ιστορίες των ανθρώπων της

σελ. 11 ~ Παιδότοποι

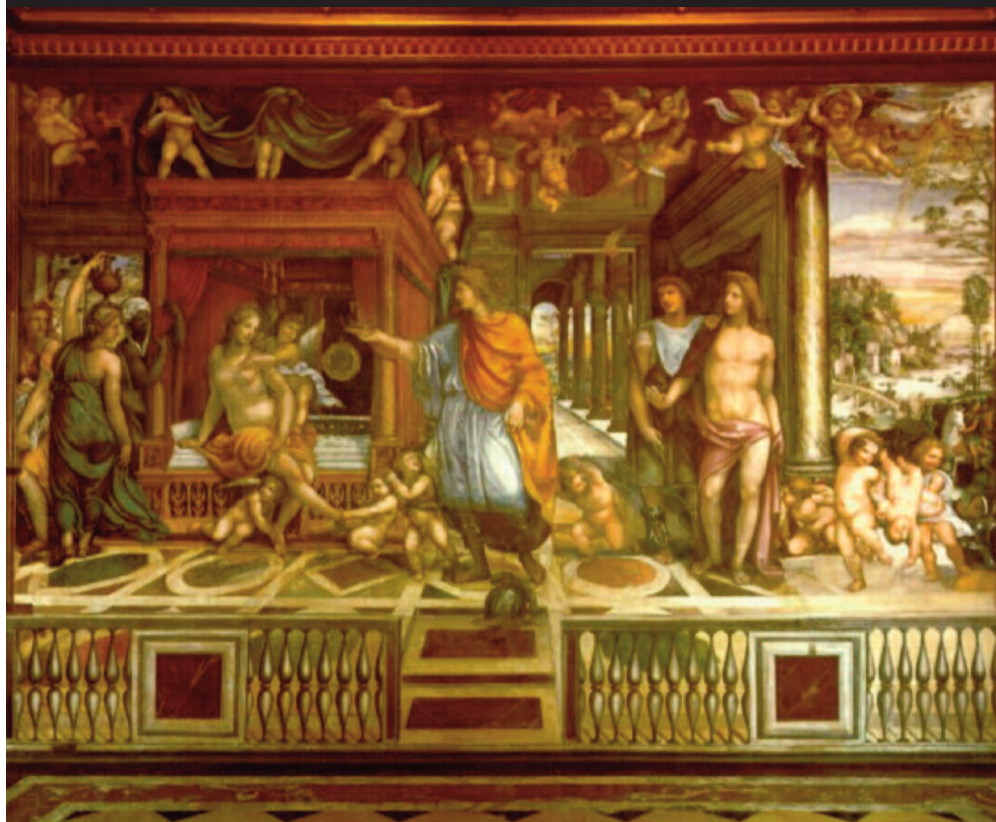
σελ. 12 - 13 ~ Οι απαρχές της
σύγχρονης ελληνικής τέχνης
στο πνεύμα του “Βενιζελισμού”

σελ. 14 ~ Βιβλία - Αφορμή

σελ. 15 ~ Ιστορία της ιατρικής:
ένα απίθανο ταξίδι στο χρόνο

σελ. 16 ~ Υγεία & Βότανα

No. 551

Φανταστικό
μουσείο

Τζιοβάννι Αντόνιο Μπάτσι (Giovanni Antonio Bazzi), ο επωνομαζόμενος Σόδομα (Sodoma), “Ο γάμος του Αλεξάνδρου του Μεγάλου και της Ρωξάνης”, 1519, Βίλλα Φαρνεζίνα, Ρώμη.

“

Επιμέλεια: ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

quisquis huc accedis: quod tibi horridum videtur mihi amoenum est; si placet, maneat, si taedet abeas, utrumque gratum” (Προς κάθε επίδοξο επισκέπτη: Ό,τι σου φαίνεται τραμακτικό, μου είναι ευχάριστο. Αν σε ευδαιμονεί, μείνε, αν σου προκαλεί ανία, φύγε: Και τα δύο μου είναι εξίσου ευχάριστα). Με αυτήν την τυπική για μια αναγεννησιακή βίλλα «εισιτήριο πρόσκληση», χαραγμένη με λατινικούς χαρακτήρες σε μια μαρμάρινη επιγραφή, υποδέχεται η βίλλα Φαρνεζίνα τους επίδοξους επισκέπτες της. Ο επιθετικός προσδιορισμός «Φαρνεζίνα» παραπέμπει στο γεγονός ότι η βίλλα μετά το θάνατο του αρχικού κατόχου της έμελλε να εμπεριέλθει στην ιδιοκτησία της οικογενείας των Φαρνέζε. Το παραπλανητικό στην περίπτωση αυτή όνομα, κρατά ερμητικά κλειστό το ερμάρι με τα μυστικά γύρω από το «πικάντικο» ιστορικό υπόβαθρο της δημιουργίας του διάσημου αρχιτεκτονήματος και των εξίσου διάσημων τοιχογραφιών του από τα χέρια του Ραφαήλ και των μαθητών του.

Η βίλλα Φαρνεζίνα, έργο του σιενέζου αρχιτέκτονα Μπαλντασσάρε Περούτσι (Baldassare Peruzzi), ο οποίος και την ολοκλήρωσε στα 1509, θα υπάρξει η επίσημη οικία μιας έτερης σημαίνουσας προσωπικότητας καταγόμενης από την ίδια πόλη της Τοσκάνης, του περιβόητου Αγκοστίνιο Κίτζι (Agostino Chigi). Ο Αγκοστίνιο, που έζησε και έδρασε στο πρώτο ήμισυ του 16ου αιώνα είχε υπάρξει παπικός τραπεζίτης, διατηρώντας στενές σχέσεις με

τον πάπα Λέοντα Ι΄ των Μεδίκων. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται συν τοις άλλοις και από την παρουσία του τελευταίου συνοδεία δώδεκα καρδινάλιων στη μεγάλη φέστα που ο Κίτζι έμελλε να οργανώσει στη βίλλα στα 1519 με αφορμή τον εορτασμό της ένωσής του με τα δεσμά του γάμου με την εκλεκτή της καρδιάς του Φρατζέσκα Ορντεάσκι (Francesca Ordeaschi). Ο ματαιόδοξος, επιδειξιμανής και επιρρεπής στα σκάνδαλα παπικός θησαυροφύλακας που δεν έχανε πάσα δοθείσα ευκαιρία για να προκαλέσει αίσθηση στους αριστοκρατικούς κύκλους (υπερ)τονίζοντας τον πλούτο και την υψηλή κοινωνική του θέση (λέγεται, ότι κατά τη διάρκεια ενός δείπνου που είχε παραθέσει σε μια λούτζια που έβλεπε προς τον Τίβερη, είχε διατάξει τους υπηρέτες να πετούν τα σερβίτσια στο ποτάμι, έχοντας ταυτόχρονα προνοήσει όμως με τη χρήση κατάλληλα διαμορφωμένων δικτύων, για τη μεταγενέστερη περισυλλογή των πανάκριβων ασημικών) θα αναθέσει στους πλέον διάσημους ζωγράφους της εποχής προεξάρχοντας του Ραφαήλου να διακοσμήσουν τη βίλλα με ένα εικονογραφικό πρόγραμμα, εντός του οποίου το ερωτικό στοιχείο κατείχε κομβική σημασία. Στο ισόγειο οι νωπογραφίες εμπνέονταν από την ιστορία της μυθικής συνεύρεσης του έρωτα και της ψυχής, όπως αυτές περιγράφονται στο «Χρυσό Όνο» του Απουλήιου.

Συνεχίζεται

διαδρομές
στο internet

www.haniotika-nea.gr

ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ “ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ”

Αναδρομή στην ιστορική εξέλιξη του κυπριακού ζητήματος

“Οι περιπέτειες του Κυπριακού, 1912-2017” είναι το θέμα εκδήλωσης, που διοργανώνει το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών “Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος”, τη Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου στις 6:30 μ.μ. στις εγκαταστάσεις του στη Χαλέπα. Η εκδήλωση εντάσσεται στον κύκλο “Ιστορία και Επικαιρότητα” που εγκαινιάστηκε πρόσφατα από το Ίδρυμα με αφιέρωμα στη συνθήκη της Λωζάννης.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης θα γίνει αναδρομή στην ιστορική εξέλιξη του Κυπριακού ζητήματος. Με αφετηριακό σημείο το 1912, όταν ως αποτέλεσμα της διπλωματικής οξυδέρκειας του Ελευθερίου Βενιζέλου, η βρετανική πλευρά εμφανίστηκε διατεθειμένη να παραχωρήσει την Κύπρο στο ελληνικό κράτος με αντάλλαγμα την παραχώρηση λιμενικών διευκολύνσεων στην Κεφαλονιά. Όταν πράγματι προσφέρθηκε η Κύπρος στην Ελλάδα, το 1915, η τότε ανακτορική κυβέρνηση αρνήθηκε την προσφορά. Ήταν το ξεκίνημα μιας ιστορίας σκληρών αγώνων, θυσιών και αδιεξόδων με τραγική κατάληξη το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή το 1974. Επίσης, θα εξεταστούν οι ατέρμονες διαπραγματεύσεις των τελευταίων δεκαετιών, τα σχέδια λύσης, η σημασία της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, των δημοψηφισμάτων του 2004 και της οικονομικής κρίσης που κορυφώθηκε το 2013.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σημερινή θέση του Κυπριακού, τις κρίσιμες διαπραγματεύσεις, τα υπό διαμόρφωση σχέδια λύσης (δίζωνική-δικοινοτική ομοσπονδία κ.Α.), τους κινδύνους που ελλοχεύουν για την ελληνοκυπριακή πλευρά και την προοπτική μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης. Επίσης, θα γίνει αναφορά στους λόγους για τους οποίους η Τουρκία μπαίνει σε διαπραγμάτευση, καθώς και στο κρίσιμο ζήτημα να μη χάσει η Κυπριακή Δημοκρατία την αναγνώριση της διεθνούς κοινότητας.

Ομιλητές θα είναι οι Πέτρος Παπαπολυβίου, αναπληρωτής καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου, Άγγελος Συρίγος αναπληρωτής καθηγητής Τμήματος Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών Παντείου Πανεπιστημίου και Ευάνθης Χατζηβασιλείου, καθηγήτριας Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΚΙΣΑΜΟΥ

Ομιλία για την ιστορία της ανθρωπότητας

Ο Φιλολογικός Σύλλογος Κισάμου οργανώνει σήμερα Σάββατο στις 3 μ.μ., στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου Κισάμου, ομιλία της κ. Μαρίας Ευθυμίου, καθηγήτριας Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα “Μεγάλες τομές στην Ιστορία της Ανθρωπότητας”.

ΣΤΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ “ΣΥΝ-ΚΙΝΗΣΗ”

Διάλεξη για τη διαδικασία σύνθεσης της κίνησης

Διάλεξη της Μέτσης Παναγιωτοπούλου με τίτλο “about Choreography” θα πραγματοποιηθεί αύριο Κυριακή στις 6 το απόγευμα στο στούντιο “Συν-κίνηση”, Ελ. Βενιζέλου 89. Η διάλεξη αφορά τη διαδικασία σύνθεσης της κίνησης με αναφορά στα έργα χορογράφων κλασικού και σύγχρονου χορού. Είσοδος Ελεύθερη.

Η Μέτση Παναγιωτοπούλου έχει αποφοιτήσει από την Ανώτερη Επαγγελματική σχολή Χορού της Δέσποινας Γρηγοριάδου και από τη Νομική σχολή Αθηνών. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου και υποψήφια διδάκτωρ του πανεπιστημίου του Στρασβούργου με πεδίο έρευνας τη διάδραση του θεατή στις παραστατικές τέχνες.

ΣΤΙΣ 7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Εορτασμός επετείου της Μάχης Βουκολιών

Εκδήλωση για την 120η επέτειο της Μάχης του Πύργου των Βουκολιών θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη 7 Φεβρουαρίου στις 11 π.μ. στον Πύργο Βουκολιών του Δήμου Πλατανιά.

Την εκδήλωση οργανώνουν η Ιερά Μητρόπολη Κισάμου και Σελίνου, ο Δήμος Πλατανιά, η Τοπική Κοινότητα Βουκολιών, το Δημοτικό Σχολείο και ο Σύλλογος Γυναικών Βουκολιών.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: Επιμνημόσυνη δέηση, χαιρετισμούς, ομιλία για τη Μάχη των Βουκολιών από τον διευθυντή του δημοτικού σχολείου της περιοχής, Ιωάννη Γιακουμάκη, κατάθεση στεφάνων, ενός λεπτού σιγή και τον Εθνικό Ύμνο.

ΣΕ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΜΠΕΡΛΟΧΤ ΜΠΡΕΧΤ

“Των λαών η ανεξήγητη υπομονή”

■ Μουσικοθεατρική παράσταση στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων

Την μουσικό – θεατρική παράσταση: “Των λαών η ανεξήγητη υπομονή” παρουσιάζει η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων σε συνεργασία με το Goethe Zentrum Χανίων και την υποστήριξη της Πρεσβείας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στην Αθήνα, την επόμενη Δευτέρα 13 Φεβρουαρίου στις 8.30 μ.μ., στο Πνευματικό Κέντρο, με ελληνικούς υπέρτιτλους και είσοδο ελεύθερη για το κοινό.

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση, «η παράσταση συνενώνει τις “Συνομιλίες Φυγάδων” και το “Αλφαβητάρι Πολέμου” σε κείμενο-ποίησι Bertolt Brecht και μελοποίηση Hanns Eisler, με ζωντανή μουσική, σε σκηνοθεσία Andreas R. Bartsch.

Ένα μουσικό γεγονός, μια θεατρική πράξη που τιμά την επέτειο των εξήντα χρόνων από τον θάνατο του Μπρεχτ. Μια πνευματική σύζευξη, ένας συνδυασμός δημιουργών και ερμηνευτών μας προκαλεί να εστιάσουμε στο σήμερα που έρχεται από το χθες με αφορμή τη μουσική, την ποίηση, το θέατρο του Brecht.

Ο Brecht το 1955 δημοσιεύει τα συγκλονιστικά συνοδευτικά επιγράμματα των φωτογραφιών που έχει συλλέξει ως φυγάς στην Φινλανδία το 1941 από εφημερίδες της εποχής του με εικόνες πολέμου, καταστροφής και ερήμωσης.

Το 1957 ο Eisler τα μελοποιεί και παραδίδει 14 διαχρονικά τραγούδια για τη λαίλαπα του πολέμου που συντρίβει την ανθρώπινη ύπαρξη.

Το πνεύμα του Brecht για τους φυγάδες ξεδιπλώνεται στη φράση «...Ένα καλό διαβατήριο είναι πάντα αναγνωρισμένο, ενώ ένας άνθρωπος, όσο καλός και αν είναι μπορεί να μην αναγνωριστεί ποτέ...». Όσο έγραφε το «Συνομιλίες Φυγάδων» γελοούσε μέχρις ακρότητας περιμένοντας την άδεια μετακίνησης.

Συντελεστές της παράστασης:

Σκηνοθεσία: Andreas R. Bartsch, μουσική διεύθυνση – Πιάνο: Jörg Mischke, ηθοποιοί: Rüdiger Klink και Aloysius Itoka, μουσικοί: Susanne Filer, Βιολί, τραγούδι: Marie Luise Gunst, ακορντεόν: Barbara Klaus-Cosca.

ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΤΕΚΙ - ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Συναυλία με την Φωτεινή Βελεσιώτου

Συναυλία με τη Φωτεινή Βελεσιώτου και τους μουσικούς Νίκο Παπαναστασίου, Γιώργο Καραμφίλη και Σωτήρη Μπαλλά θα δοθεί την Παρασκευή 10 Φεβρουαρίου, στις 8:30 μ.μ. στο θέατρο “Δ. Βλυσίδης”. Η συναυλία, με είσοδο ελεύθερης συνεισφοράς, πραγματοποιείται στα πλαίσια της Καμπάνιας “ένα Κεραμίδι για το κεφάλι μας”, που στόχο έχει την επιδιόρθωση της στέγης του κτιρίου που φιλοξενεί το Κοινωνικό Στέκι - Στέκι Μεταναστών Χανίων. Θα προηγηθεί μουσικό σχήμα παραδοσιακής μουσικής.

Όπως επισημαίνεται στο σχετικό Δ.Τ. του Στεκιού, «θα είναι μια ευκαιρία να σμιζούμε με χαρά σε καιρούς που λείπουν τέτοιες ευκαιρίες. Σε καιρούς που υψώνονται νέοι φράχτες, που πληθαίνουν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και μετράμε νεκρούς, τόσο η πρόκληση να τραγουδήσουμε μαζί, όσο για η αγωνία να συντηρήσουμε και να επισκευάσουμε το χώρο μας μοιάζουν παράταιρες.

Ωστόσο, μέσα σε αυτό το ζόφο, είναι σημαντικό και να σμιζούμε και να υπερασπιζόμαστε τις μικρές εστίες αντίστασης και αλληλεγγύης που έχουμε στήσει. Και το κτίριο της Νταλιάνη 5 στο οποίο στεγάζονται το Κοινωνικό Στέκι-Στέκι Μεταναστών Χανίων και η Terra Verde είναι μια τέτοια εστία».

«Ο χώρος του Στεκιού», συνεχίζει το Δ.Τ., «λειτουργεί τα τελευταία 10 χρόνια. Βρισκόμαστε στις συνελεύσεις του, στα μαθήματα, στο κυριακάτικο συσσίτιο. Βρισκόμαστε σε εκδηλώσεις, συζητήσεις, πάρτυ και προβολές. Σε αυτό το χώρο έχουμε μιλήσει για τις εξεγέρσεις από τους Ζαπατίστας μέχρι την Αραβική

Άνοιξη. Δηλώσαμε την αλληλεγγύη μας στον παλαιστινιακό λαό. Ενημερωθήκαμε και διεκδικήσαμε Ιθαγένεια για όλα τα παιδιά. Συναντηθήκαμε και συντονιστήκαμε με κοινωνικά κινήματα και δομές αλληλεγγύης της πόλης. Στο χώρο του Στεκιού έχουν βρει κατά καιρούς στέγη και άλλες συλλογικότητες, συνελεύσεις και πρωτοβουλίες πολιτών. Στο Στέκι προετοιμάζεται κάθε χρόνο και το αντιρατσιστικό φεστιβάλ. Μόνο φέτος στο χώρο μας πραγματοποιούνται μαθήματα γλωσσών, μόρφωση ρούχων, παρασκευή φαγητού, πρόβες από το μουσικό συγκρότημα γαρ aman, μαθήματα φωτογραφίας, προβολές. Και κάθε μέρα βρίσκουν ένα φιλόξενο χώρο για να βρεθούν και να ξεσταθούν της γης οι κολλασμένοι. Αυτός είναι ο λόγος που το Στέκι έχει γίνει στόχος επιθέσεων από τους νεοναζί.

Το Στέκι δίνει φωνή σε αυτούς που περισσότερο τη στερούνται, στους μετανάστες και στους κάθε λογής αποκλεισμένους, σε χρόνια, που ενώ διαφαινόταν η επέλαση της βαρβαρότητας πολλοί δεν έδιναν σημασία.

Μετάχει στους ελπιδοφόρους αγώνες και στην προσπάθεια να οργανώσουμε τις αντιστάσεις όταν η μεγάλη επίθεση στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις κοινωνικές διεκδικήσεις έχει γενικευτεί. Τώρα που μας ντύνουν τα σκοτάδια οφείλουμε να συνεχίσουμε να υπάρχει.

Για να έχουμε ένα κεραμίδι που θα στεγάζει τις συναντήσεις μας, που θα προστατεύει τις δράσεις μας, ένα κεραμίδι που θα κρατάει ζεστή την φλόγα για ένα κόσμο χωρίς διακρίσεις».

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

“Ο Γλετζοφλέβρος”
της Γιολάντας Τσορώνη

Παρουσίαση του βιβλίου της Γιολάντας Τσορώνη: “Ο Γλετζοφλέβρος” θα γίνει σήμερα Σάββατο 4 Φεβρουαρίου στις 12 το μεσημέρι στο βιβλιοπωλείο: “Επιλογές” με ελεύθερη είσοδο.

Όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση, πρόκειται για “μια διαδραστική αφήγηση για τη δύναμη της φιλίας, της

αγάπης, της προσφοράς με ενσυναίσθηση. Στη συνέχεια, τα παιδιά θα συμμετέχουν σε παιχνίδια εμπνευσμένα από τις αξίες και τα λαογραφικά στοιχεία του μήνα Φλεβάρη όπως αυτά αναδεικνύονται μοναδικά και στο παραμύθι!».

“Ένα Σεργιάνι”
του Γιώργου Κουτουλάκη

Γιώργος Κουτουλάκης

Η ποιητική συλλογή «Ένα Σεργιάνι», του Γιώργου Κουτουλάκη, θα παρουσιαστεί στο Χαζίρειο Πολιτιστικό Κέντρο στην Αγία Μαρίνα, την Κυριακή 5 Φεβρουαρίου στις 6:30 το απόγευμα.

Την παρουσίαση οργανώνουν το Χαζίρειο Πολιτιστικό Κέντρο Αγίας Μαρίνας και οι Εκδόσεις Ραδάμανθους. Για το βιβλίο θα μιλήσουν: ο Ιερέας Γιώργος Περράκης, ο ποιητής Γιώργος Κουτουλάκης, ο Βασίλης Κουτσογιαννάκης, η Λίτσα Μπιστωνάκη-Κουτσογιαννάκη και ο συγγραφέας Χρήστος Τσαντής.

Απαγγέλλουν μαζί τους: η Μαλέτσικα-Τσιλιβαράκη Κυριακή και η Τερεζάκη-Μαραγκουδάκη Κλαίρη.

Η εκδήλωση περιλαμβάνει ακόμα, προβολή βίντεο με θέμα: «Φωτογραφικό αφιέρωμα στους ανθρώπους και την ιστορία της Αγίας Μαρίνας», αλλά και μουσική με τον λυράρη Δημήτρη Βασιλάκη.

“Δεκατρία κεριά στο σκοτάδι”
του Μένιου Σακελλαρόπουλου

Εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου του Μένιου Σακελλαρόπουλου με τίτλο “Δεκατρία κεριά στο σκοτάδι” θα πραγματοποιηθεί την Πέμπτη 9 Φεβρουαρίου στις 8 μ.μ. στο ιστορικό καφέ “Κήπος”. Ο συγγραφέας θα συνομιλήσει με το κοινό και θα υπογράψει αντίτυπα του βιβλίου του. Αποσπάσματα θα διαβάσει η Πόπη Παπαδάκη.

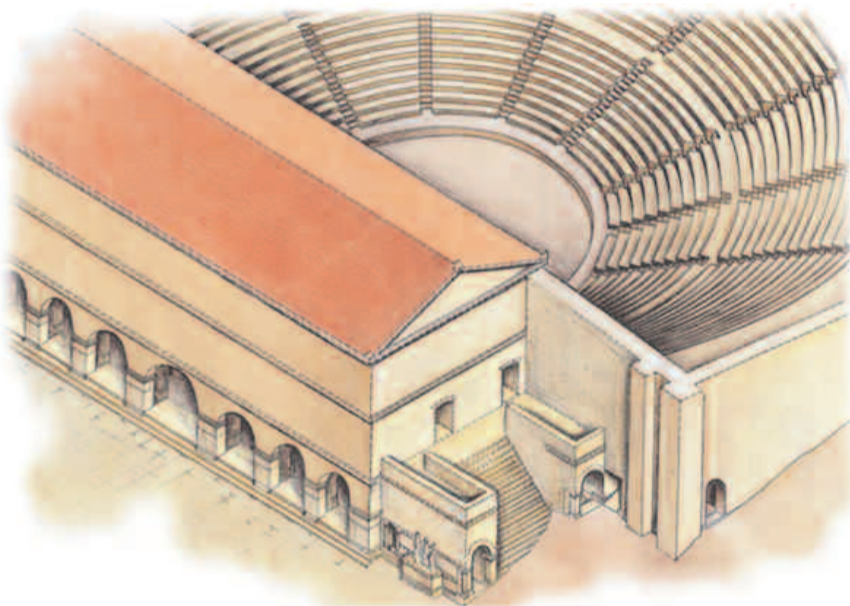
Την εκδήλωση οργανώνουν το βιβλιοπωλείο “Βιβλιοεμπορική” και οι εκδόσεις “Ψυχογιός”.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Διάλεξη για την τεχνολογία
του αρχαίου ελληνικού
θεάτρου στο Μέγαρο Μουσικής

ΑΠΕ - ΜΠΕ »

Για την «Τεχνολογία του αρχαίου ελληνικού θεάτρου μέσα από τα θέατρα της Μακεδονίας και της Θράκης (εξέλιξη, ακουστική, σκηνογραφία, μηχανολογικός εξοπλισμός)», θα μιλήσει ο ομότιμος καθηγητής Αρχιτεκτονικής του ΑΠΘ Γιώργος Καραδέδος, την Τρίτη 21 Φεβρουαρίου 2017 στις 7 το βράδυ, στο Megaron Plus. Θα συντονίζει ο πρόεδρος του “Διαζώματος”, Σταύρος Μπένος.

Εικ. 4 Θέατρο Φιλίππων. Φάση I της ρωμαϊκής περιόδου (2ος μ.Χ. αι.)

ομιλία εντάσσεται στο πλαίσιο της πολυετούς συνεργασίας του Megaron Plus με το Σωματείο “Διάζωμα”, το οποίο κάνει πράξη την αγάπη για τα αρχαία θέατρα και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετά το πέρας της παρουσίασης του Γ. Καραδέδου, ακολουθεί μουσικοθεατρικό αναλόγιο στα αρχαία ελληνικά, με εικοσάλεπτο απόσπασμα από την παράσταση «Αντιγόνη» του Σοφοκλή (με υπέρτιτλους στα αρχαία και νέα ελληνικά). Η είσοδος στην ομιλία και στο θεατρικό δρώμενο είναι ελεύθερη με δελτία προτεραιότητας (έναρξη διανομής στις 5:30 μ.μ.).

Στη Μακεδονία, όπως προκύπτει από

αρχαίες πηγές και από πρόσφατες ανασκαφικές έρευνες, το θέατρο γνώρισε άνθηση ήδη από τον 5ο π.Χ. αιώνα. Από την εποχή του Φιλίππου Β΄ και μετά, η Μακεδονία γίνεται το κέντρο της επιστημονικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Στη ρωμαϊκή περίοδο, γνωστά θέατρα της Μακεδονίας και Θράκης δέχονται ριζικές ανακαινίσεις για την προβολή του μεγαλείου του αυτοκράτορα. Στη συνέχεια δέχονται σταδιακές τροποποιήσεις για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των νέων θεαμάτων (μονομαχίες, θηριομαχίες).

Πρόθεση των συντελεστών του αναλόγιου (απόσπασμα από την παράσταση

«Αντιγόνη») είναι να αναδείξουν τη διαλεκτική σχέση μεταξύ της τεχνολογίας του αρχαίου θεάτρου και της εκφοράς του αυθεντικού αρχαίου λόγου, της κίνησης και της μουσικής. Το μουσικοθεατρικό δρώμενο, που θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο της διάλεξης, περιλαμβάνει δύο μελοποιημένα μέρη: το 3ο στάσιμο «Έρωσ ανέκατε μάχαν» και τον Κομμό, δηλαδή θρηνητικό τραγούδι Αντιγόνης και Χορού (Δ΄ Επεισόδιο).

Η εκδήλωση θα μεταδοθεί απευθείας μέσω διαδικτύου και θα είναι ανοικτή σε όλους. Η παρακολούθηση της μετάδοσης θα είναι εφικτή μέσω της ιστοσελίδας του Μεγάρου Μουσικής: www.megaron.gr

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2017

“Κισαμίτικος Περίπλους.
Μαγεία και Ποίηση”

Παρουσίαση του ημερολογίου του 2017 με θέμα: “Κισαμίτικος Περίπλους. Μαγεία και Ποίηση. Μέρος Β΄”, οργανώνει ο Σύλλογος Προβολής Κισάμου “Η Γραμπούσα” τη Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου στις 7.30 μ.μ. στο Αμφιθέατρο του Δήμου Κισάμου.

Η εκδήλωση είναι αφιερωμένη στον πρόσφατα εκδημίσαντα πρόεδρο του Συλλόγου, Αθανάσιο Δεικτάκη.

Το πρόγραμμα, όπως ανακοινώθηκε, περιλαμβάνει:

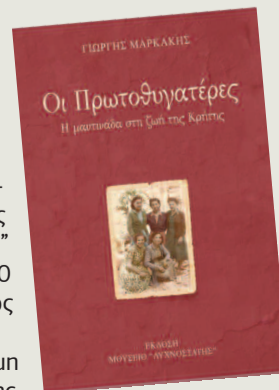
Χαιρετισμούς, αναφορά στον Αθανάσιο Δεικτάκη από τον Δημήτρη Νικολακάκη, Ριζιτικό: «Κόσμε Χρυσέ, κόσμε αργυρέ» από τον Σύλλογο Ριζιτών Η ΚΙΣΑΜΟΣ, παρουσίαση Ημερολογίου 2017 από τον Δημήτρη Νικολακάκη, την Κατερίνα Αθανασάκη και τη Γιούλη Λυκάκη, «Ο Θανάσης απαγγέλει Θανάση» (επιμέλεια οπτικοακουστικού υλικού: Αντώνης Βακάκης), κοπή Αγιοβασιλόπιτας και παραδοσιακό κέρασμα. Η εκδήλωση, στην οποία η είσοδος θα είναι ελεύθερη, διοργανώνεται με τη συνδρομή της Ένωσης Πνευματικών Δημιουργών Χανίων.

ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Παρουσίαση βιβλίου
για την κρητική μαντινάδα

Το νέο βιβλίο του Γιώργη Μαρκάκη «Πρωτοθυγατέρες – η μαντινάδα στη ζωή της Κρήτης», εκδόσεις του Μουσείου Παραδοσιακής Ζωής “Λυχνοστάτης” θα παρουσιαστεί Τρίτη 7 Φεβρουαρίου και ώρα 6:30 μ.μ. στο αμφιθέατρο του Μουσείου Μπενάκη (οδός Πειραιώς 138, στάση μετρό Κεραμεικός- Αθήνα).

Στην εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου σύντομη αναφορά θα κάνουν: ο Χριστόφορος Χαραλαμπίδης,

Ομότιμος Καθηγητής Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών και η Βίλλυ Φωτοπούλου, Διευθύντρια Νεότερου Πολιτιστικού Αποθέματος & Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΥΠΠΟΑ.

Συντονίζει ο Γιάννης Μαρκάκης, Διευθυντής Μουσείου “Λυχνοστάτης”.

Αποσπάσματα από το βιβλίο θα διαβάσουν οι: Μάνος Γαβράς (ηθοποιός), Γιώργης Λέκκας (ποιητής), Μαίρη Μπαριτάκη (φιλόλογος).

Η εκδήλωση, που τελεί υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Κρήτης, ολοκληρώνεται με κρητική παραδοσιακή μουσική από τον Μανώλη Φραγκούλη (βιολί).

ΣΤΟ ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ ΩΔΕΙΟ

“Ο θρύλος του περιπλανώμενου βασιλιά”

Το θεατρικό έργο: “Ο θρύλος του περιπλανώμενου βασιλιά” παρουσιάζουν επί σκηνής το Βενιζέλειο Ωδείο και η χανιώτικη θεατρική ομάδα Γκρόπιους από την Τετάρτη 8 έως το Σάββατο 18 Φεβρουαρίου κάθε μέρα (εκτός Τρίτης) στις 7 το απόγευμα και Κυριακή στις 12 το μεσημέρι.

Η παράσταση, στην οποία η γενική είσοδος θα είναι 6 ευρώ, πλαισιώνεται με πρωτότυπη μουσική σύνθεση, η οποία αποδίδεται ζωντανά επί σκηνής.

Σκηνοθεσία: Βικέντιος Μπλογιαννάκης. Ερμηνεία: Γιώργος Γραμματικάκης, Αποστόλης Ζωγράφος, Κική Ρίζου, Αντώνης Σπανουδάκης, Μυρτώ Στάθη, Κατερίνα Τριπολιτάκη. Μουσική: Σπύρος Τσούτσος. Τραγούδι: Αλεξία Κατσανεβάκη.

Σε σχετική ανακοίνωση σημειώνεται ότι «μετά τις δύο προηγούμενες παραγωγές “Το μαγεμένο άλογο” και “Μόμο, οι κλέφτες του χρόνου”, η θεατρική ομάδα Γκρόπιους επανέρχεται με μία νέα παράσταση βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα της Λάουρα Γκαγέγο Γκαρσία. Σε σταθερή συνεργασία με το Βενιζέλειο Ωδείο, η ομάδα ευελπιστεί να προσφέρει και φέτος ένα όμορφο, μεγευτικό και ποι-

ητικό θέαμα στους μικρούς και μεγάλους της φίλου.

Σχετικά με το έργο αναφέρεται: «Στο Βασίλειο της Κίντα κάπου στα βόρεια της ανατολής, στη μακρινή Αραβία, ο ευγενικός πρίγκιπας Ουαλίντ, απ’ το πάθος του για την ποίηση, γίνεται εγωιστής και σκληρός. Οδηγείται σε περιπέτειες στα βόρεια της ερήμου και πέρα απ’ αυτήν, ενώ έρχεται αντιμέτωπος με τη μοίρα του. Στην περιπλάνηση του αυτή έχει την ευκαιρία να δει τη ζωή από άλλη σκοπιά, διαφορετική απ’ αυτήν του πρίγκιπα, και τελικά να βρει την ουσία της ποιήσης. Ποιός είναι όμως αυτός που καθορίζει τη μοίρα; Η ζωή μας είναι προδιαγεγραμμένη; Ή μήπως είναι ο κάθε άνθρωπος αυτός που διαμορφώνει το μέλλον, μαζί με αυτούς που είναι δίπλα του;».

Η θεατρική ομάδα Γκρόπιους συστάθηκε

το 2012 από μια παρέα (θεατρο-) φίλων στα Χανιά. Τα μέλη της δραστηριοποιούνταν στο χώρο του θεάτρου για κάποια χρόνια και αποφάσισαν να ενώσουν τις φωνές και τις ιδέες τους δημιουργώντας αυτή τη νεανική ομάδα.

Η Γκρόπιους αποτελείται από θεατρολόγους, άτομα που ασχολούνται με την παιδαγωγική θεάτρου, το θεατρικό παιχνίδι και την αφήγηση παραμυθιού καθώς και ηθοποιούς που έχουν συμμετάσχει σε αρκετές θεατρικές παραστάσεις στο Θέατρο Κυδωνία, στο ΔΗΠΕΘΕΚ και σε άλλες θεατρικές ομάδες στα Χανιά.

Σημειώνεται ότι θα δοθούν περιορισμένες πρωινές παραστάσεις για σχολεία κατόπιν συνεννόησης.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να επικοινωνήσουν εγκαίρως στο τηλέφωνο: 6933418232.

ΣΤΟ THEATRE 73100

“Η παρέλαση”

Το Theatre 73100 παρουσιάζει το θεατρικό έργο: “Η παρέλαση” της Λούλας Αναγνωστάκη, στο χώρο του, Πατρ. Γερασίμου 18 στη Νέα Χώρα.

Οι παραστάσεις θα δοθούν σήμερα Σάββατο, αύριο Κυριακή, τη Δευτέρα 6 και το Σάββατο 11, την Κυριακή 12 και τη Δευτέρα 13 Φεβρουαρίου στις 9 το βράδυ.

Η υπόθεση: «Δύο αδέρφια (ίσως) σε ένα δωμάτιο, τα μάτια τους κολλημένα στο παράθυρο. Η μέρα τους αρχίζει, η μέρα τους τελειώνει με ιστορίες και όνειρα, σήμερα θα παρακολουθήσουν την παρέλαση, θεατές του σύμπαντος. Η ζωή στο δρόμο είναι γεμάτη λεπίδες, όσο δε βγαίνουν τόσο πιο κοφτερές γίνονται».

Σκηνοθεσία: Ιώ Ασηθιανάκη. Παίζουν:

Δημήτρης Καπουράνης, Μαριάννα Λεδάκη.

Μουσική και επιμέλεια ήχων: Θεοδωρή Κορδολαίμης.

Φωτογραφίες και σκηνοθεσία βίντεο: Αλίκη Χιωτάκη.

Γενική είσοδος 10 ευρώ. Τηλ. Κρατήσεων 697 9733357

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

“ΡΟΖ - Δύο Φωνές, Μία Ιστορία”

Η μουσική παράσταση με τίτλο: «ΡΟΖ - Δύο Φωνές, Μία Ιστορία» θα παρουσιαστεί την Πέμπτη 9 Φεβρουαρίου στις 10 μ.μ. στο Bras de Frères (Επιμενίδου 2) στα Χανιά με τους τους: Πέτρο Αντωνιάδη (τραγούδι, κιθάρα) Γιούλη Κατσιμίρη (τραγούδι), Γιάννη Γιαννακάκη (πλήκτρα), Στέλιο Λαδόπουλο (κιθάρα), Παντελή Κιάσσο (τύμπανα).

Τηλέφωνο Κρατήσεων: 697 402 0550.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΤΟ ΤΕΕ

“Μάμα Ρόμα”

Το αριστούργημα του Πιερ Πάολο Παζολίνι: “Μάμα Ρόμα” θα προβάλει ο πολιτιστικός σύλλογος “Οι φίλοι των γραμμάτων και των τεχνών” σε συνεργασία με τη NEW STAR αύριο Κυριακή στις 8 μ.μ. στην αίθουσα ορόφου του Τ.Ε.Ε. Δυτικής Κρήτης (Νεάρχου 23, είσοδος από Γιαμπουδάκη). Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση, «αυτή είναι η δεύτερη συγκλονιστική ταινία του ποιητή των εικόνων Πιέρ Πάλο Παζολίνι που άφησε εποχή με τη μοναδική ερμηνεία της Άννα Μανιάνι».

ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ηχογράφηση παραμυθιών

Κάλεσμα για ηχογράφηση παραμυθιών απευθύνει με ανακοίνωσή της η Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων.

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση, «όλοι μπορούμε να δανείσουμε τις φωνές μας, γιαγιούλες, παππούδες, μπαμπάδες και μαμάδες, μπόμπιρες και γίγαντες, φοιτητές και δάσκαλοι και να φτιάξουμε cds αφήνοντας το αποτύπωμα μας. Κάθε Δευτέρα 6 μ.μ. - 8 μ.μ. στο στούντιο. Τα σχολεία μπορούν να κλείνουν ραντεβού στη γραμματεία για πρωινές ώρες».

Πληροφορίες στο τηλ.: 6977254883, Στεφανίδου - Ξόμαλη Κυριακή, μουσικοπαιδαγωγός και συγγραφέας παιδικών βιβλίων.

ΓΙΑ ΚΑΠΗ ΚΑΙ “ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΠΙΤΙ”

Μουσικοχορευτική εκδήλωση με κοπή της πίτας

Μουσικοχορευτική εκδήλωση για την κοπή της πίτας των δομών Κ.Α.Π.Η. και Προγράμματος “Βοήθεια στο Σπίτι”, διοργανώνει ο Δημοτικός Οργανισμός Κοινωνικής Πολιτικής και Παιδείας (Δ.Ο.ΚΟΙ.Π.Π.) του Δήμου Χανίων στην αίθουσα εκδηλώσεων “Καναρίνια” την Πέμπτη 9 Φεβρουαρίου στις 7 το απόγευμα.

ΜΕ ΘΕΜΑ “1000 ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΥΧΤΕΣ”

Αρχίζει το Παλαιοχωρίτικο καρναβάλι

Με ένα μεγάλο πάρτι με θέμα “1000 και μία νύχτες” αρχίζει σήμερα Σάββατο το 26ο Παλαιοχωρίτικο καρναβάλι.

Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση των διοργανωτών, «Από τις 7 το απόγευμα, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου, μεταμφιεζόμαστε και ανοίγουμε την αυλαία της αποκριάς! Μαζί μας το “Magic Circus Show”, με τον κλόουν Ζιν-Ζιν και το Φιστίκι, για τη δημιουργική απασχόληση των μικρών μας φίλων. Η βραδιά μας συνεχίζεται σε ρυθμούς Ανατολής, χορεύει η Μαρία Χατζηγιάννη και την μουσική επιμέλεια θα έχει ο dj Στέλιος Διακρούσης. Μια ευκαιρία για ξεφάντωμα!».

Ακόμα οι διοργανωτές αναφέρουν:

«Από τις 13/02-17/02 στην αίθουσα του Δήμου, όπως και πέρυσι, διεξάγεται έκθεση ζωγραφικής με έργα των μαθητών των σχολείων του Δήμου, με το φετινό θέμα του καρναβαλιού: “Ενας τρελός-τρελός πλανήτης!”.

Στις 16/02 σας περιμένουμε να “τσικνίσουμε” όλοι μαζί, με άφθονο φαγητό και κρασί, να χορέψουμε για μία ακόμα φορά το γνωστό σε όλους μας γαϊτανάκι και να βραβεύσουμε τις καλύτερες ζωγραφιές των μαθητών μας!».

Την Κυριακή 19/02 κάτι όμορφο ξεκινάει από το πρωί! Το κλασικό κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού, παίρνει μορφή, όσοι από εσάς αγαπάτε τους γρίφους, ελάτε να τους λύσουμε παρέα! Το βράδυ στην αίθουσα του Δήμου, σας περιμένουμε να γίνουμε πάλι παιδιά με την αναβίωση παραδοσιακών παιχνιδιών. Αφορμή να γελάσουμε και να χαλαρώσουμε!

Το Σάββατο 25 Φεβρουαρίου και ώρα 6 μ.μ. με τη μεγάλη παρέλαση αρμάτων, θα στροβιλιστούμε μικροί και μεγάλοι στους ρυθμούς του καρναβαλιού! Μετά την παρέλαση, ακολουθεί πάρτι στην αίθουσα του Δήμου, μέχρι το πρωί!

Την Κυριακή 26 Φεβρουαρίου, καίμε τον καρναβάλιο στις 8 μ.μ. στην ανατολική παραλία της Παλαιόχωρας, θα πετάξουμε βεγγαλικά και μετά θα μας κάνει παρέα ο Μάνος Μαλαξιάνακης, με το συγκρότημά του στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου με ελεύθερη είσοδο!

Την Καθαρά Δευτέρα, 27 Φεβρουαρίου, στις 11 π.μ. θα γιορτάσουμε τα κούλουμα και θα πετάξουμε χαρταετό στην παραλία του Γραμμένου στην Κουντούρα. Στις δύσκολες εποχές που διανύουμε, εμείς οι διοργανωτές του καρναβαλιού, οι καρναβαλιστές και εσείς οι επισκέπτες, ας προσπαθήσουμε όλοι μαζί να ενωθούμε σε μια μεγάλη αγκαλιά που θα είναι γεμάτη από ξεγνοιασιά, γλέντι και όρεξη για ζωή!».

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο παρακάτω email: paleochoritikocarnavali@gmail.com, στην ιστοσελίδα: www.paleochoritikocarnavali.gr, στη σελίδα στο facebook: Σύλλογος Παλαιοχωρίτικου Καρναβαλιού.

Τηλ. γραφείου: 28230-83029, Ώρες λειτουργίας: 10:00-13:00 και 17:00-21:00

Κινηματογράφος

Ο ΕΜΠΟΡΑΚΟΣ

ΑΤΤΙΚΟΝ

(χειμερινό) Τηλ.: 2821027717

έως 08/02

ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ

Προβολές: 8.15 & 10.15 μ.μ.

Ο ΕΜΠΟΡΑΚΟΣ

Προβολές: 7.45 & 10 μ.μ.

Σάββατο 4/2 - Κυριακή 5/2

Η ΜΠΑΛΑΡΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ

Μια προβολή στις 5.45 στα Ελληνικά

ΜΑΓΙΑ Η ΜΕΛΙΣΣΑ: Η ΤΑΙΝΙΑ

Μια προβολή στις 5.45 μ.μ. στα Ελληνικά

ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΣ

Τηλ.: 2821051850-1

ΣΗΜΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ 3

Καθημερινά: 8.30 & 10.30 μ.μ.

Σαββατοκύριακο: 6.30, 8.30 & 10.30 μ.μ.

GOLD

Καθημερινά: 10.30 μ.μ.

RESIDENT EVIL: ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Καθημερινά: 10.30 μ.μ.

ΔΙΧΑΣΜΕΝΟΣ

Καθημερινά: 8.30 & 10.30 μ.μ.

JACKIE

Καθημερινά (ΟΧΙ Σαββατοκύριακο): 6.45 μ.μ.

Η ΡΟΖΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

Καθημερινά: 8.30 μ.μ.

ΕΤΕΡΟΣ ΕΓΩ

Καθημερινά: 6.45 μ.μ.

XXX: ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ

Καθημερινά: 8.30 μ.μ.

ΤΡΑΓΟΥΔΑ (μεταγλ.)

Σαββατοκύριακο: 6.15 μ.μ.

ΒΑΪΑΝΑ (μεταγλ.)

Σαββατοκύριακο: 6.15 μ.μ.

GOLD

ΣΗΜΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ 3

STER CINEMAS
(MEGA PLACE)

Τηλ.: 2821057757-8-9

RINGS

ΑΙΘ.1 Καθημερινά: 8 & 10.30 μ.μ.

GOLD

ΑΙΘ.3 Καθημερινά: 8.10 μ.μ.

ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΑ ΑΜΑΞΙΔΙΑ

ΑΙΘ.3 Καθημερινά: 10.30 μ.μ.

ΔΙΧΑΣΜΕΝΟΣ

ΑΙΘ.2 Καθημερινά: 10 μ.μ.

ΕΤΕΡΟΣ ΕΓΩ

ΑΙΘ.2 Καθημερινά: 7.45 μ.μ.

JACKIE

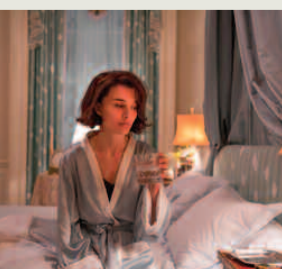
ΑΙΘ.3 Καθημερινά: 6 μ.μ.

ΜΟΑΝΑ

ΑΙΘ.1 Σαββατοκύριακο: 5.45 μ.μ.

ΤΡΑΓΟΥΔΑ

ΑΙΘ.2 Σαββατοκύριακο: 5.30 μ.μ.

ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΑ
ΑΜΑΞΙΔΙΑ

JACKIE

Φωτογραφία

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ

Συχνά λέγεται ότι ο επαγγελματίας φωτογράφος είναι τυχερός γιατί ασκεί ως επάγγελμα αυτό που αγαπά και ζει από την τέχνη του.

Η τέχνη είναι μια δήλωση που προϋποθέτει κάποιες παραδοχές. Ότι δηλαδή η εμπειρία ενός επαγγελματία καθορίζεται από το αντικείμενο απασχόλησής του με βάση μία ιεράρχηση απόλαυσης σύμφωνα με την οποία η φωτογραφία είναι για παράδειγμα πιο απολαυστική από τη νομική ή την επιστήμη των μαθηματικών, και όχι από τη συνέπεια και τον επαγγελματισμό του ή τις συνθήκες της αγοράς. Η δεύτερη παραδοχή εξομοιώνει τον τεχνίτη με τον καλλιτέχνη. Το γεγονός δηλαδή ότι η φωτογραφία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως καλλιτεχνικό μέσο δίνει αυτόματα καλλιτεχνική διάσταση στις υπόλοιπες εφαρμογές της.

Ο φωτογράφος, που μπορεί να είναι ανάμεσα στους τυχερούς που ασκούν το επάγγελμα που αγαπούν, έχει κάποιες φορές την τύχη η δουλειά του εισέρχεται εντός των ορίων της τέχνης. Σε άλλους μπορεί να συμβαίνει συχνότερα, σε άλλους όχι τόσο. Είναι κάτι που εξαρτάται από την αντίληψη που έχει κάποιος για κάτι τόσο σχετικό όσο η τέχνη.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι για να αναγάγει το προϊόν της δουλειάς του στο επίπεδο της τέχνης θα πρέπει να του αλλάξει πλαίσιο προβολής, γιατί οι διάφορες εφαρμογές της φωτογραφίας εξυπηρετούν κάποιο σκοπό, να προωθήσουν δηλαδή ένα προϊόν, να αποτυπώσουν αναμνήσεις, να τεκμηριώσουν ένα επιστημονικό επίτευγμα, ενώ η τέχνη

είναι στην ουσία της άχρηστη. Άχρηστη με την έννοια του μη χρηστικού όχι του χρήσιμου. Και αυτό γιατί η επίμονη παρουσία της και η αποδοχή της υποδηλώνει έναν κοινωνικό ρόλο. Δεν είναι απαραίτητη όπως το φαγητό, ή ο ρουχισμός, μόλις όμως οι βασικές ανάγκες του καλυφθούν, ο άνθρωπος τελικά στρέφεται σε κάποιου είδους τέχνη, είτε ως παραγωγός είτε ως αποδέκτης. Ο θεωρητικός της φωτογραφίας David Bate ισχυρίζεται ότι η δύναμη της τέχνης είναι πολιτική, συνιστά την ικανοποίηση μιας συμβολικής αξίας: μία αναγνώριση ανθρώπων και τόπων, το σχηματισμό ενός χώρου κοινωνικής ταυτότητας. Εν ολίγοις αναγνωρίζουμε κομμάτια του εαυτού μας στη δουλειά κάποιου άλλου ανθρώπου και επικοινωνούμε με ανθρώπους που μοιάζουν με εμάς και που δε συναντήσαμε ποτέ.

Ο Bate συνεχίζει διερωτώμενος τίνος τις κοινωνικές αξίες και με ποιό τρόπο, πού και γιατί μεταφέρει η τέχνη. Υπάρχει εμφανής έλλειψη σύμπτωσης ως προς τις απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα και αυτό ακριβώς το γεγονός δημιουργεί ένα πεδίο διαλόγου.

Έτσι στη σύγχρονη αντίληψη ο καλλιτέχνης χαίρει μίας αυτονομίας, ενός είδους δημιουργικής ανεξαρτησίας, σε αντίθεση με τη μεσαιωνική υποτέλεια στον προστάτη ηγεμόνα και στις αναγεννησιακές παραγγελίες της Εκκλησίας και των αυλών. Δεν υπάρχει άμεσος ή έστω εμφανής αισθητικός και

πολιτικός έλεγχος από κάποια αρχή και αυτό επιτρέπει τη διατήρηση απόστασης από τις κοινωνικές δομές και κατ'επέκτασιν ακόμη και την κριτική τους.

Ταυτόχρονα η διαπραγμάτευση των ιδεών συχνά έρχεται σε μεγάλο βαθμό σε αντίθεση με την προσύληψη στην τεχνική. Αυτός είναι άλλος ένας λόγος που δυσχαιρένει τη συνύπαρξη του καλλιτέχνη και

του τεχνίτη στον επαγγελματία που δεσμεύεται για την ποιότητα της δουλειάς του. Κάθε λήψη του ο φωτογράφος πρέπει να αποφασίζει σε τίνος την υπηρεσία θα τη θέσει: του Ωραίου, των αναμνήσεων, της προώθησης, της έκφρασης, της επικοινωνίας, της αυτοπροβολής, της στρατεύσεως, της κριτικής, κάποιου πιθανού συνδιασμού αυτών. Δεν είναι ακριβώς τύχη.

Η άχρηστη τέχνη

Σας προσκαλούμε στην παρουσίαση του βιβλίου του Γιώργου Κουτουλάκη

στο Χαζίρειο Πολιτιστικό Κέντρο στην Αγία Μαρίνα την Κυριακή 5 Φεβρουαρίου 2017 στις 18:30 το απόγευμα. Θα γίνει απαγγελία ποιημάτων του βιβλίου με πλούσιο φωτογραφικό υλικό με σλάιντς. Ζωντανή Κρητική μουσική με το τριμελές συγκρότημα του λυράρη Δημήτρη Βασιλάκη, καθώς και μπουφές με κέρασμα. Σας περιμένουμε.

Είσοδος ελεύθερη

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

«Η κρίση λειτουργεί σαν μούσα για τους καλλιτέχνες. Πάντα μετά από πολύ δυνατά γεγονότα, έβγαине κάτι πολύ έντονο π.χ. το Μοντέρνο βγήκε από την Βιομηχανική επανάσταση, η Αναγέννηση από το “σκοτάδι”. Όλα έβγαίναν μετά από ζύμωση, μετά από αντίσταση» λέει στις “διαδρομές” η αρχιτέκτονας - ζωγράφος Δανάη Σκαράκη, έργα της οποίας παρουσιάζονται έως τις 2 Μαρτίου στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου.

ΔΑΝΑΗ ΣΚΑΡΑΚΗ:

«Η κρίση λειτουργεί σαν μούσα για τους καλλιτέχνες»

Η “Γυναίκες της Μεσογείου” είναι η πρώτη παρουσίαση του ζωγραφικού έργου της στο κοινό, το οποίο περιλαμβάνει πορτραίτα γυναικών της παιδικής της ηλικίας, ζωντανές μνήμες από γυναίκες που πέρασαν από το πατρικό της σπίτι στη Βεγγάζη της πολυπαθούς - σήμερα - Λιβύης.

Η έκθεση υπήρξε η ευκαιρία να συνομιλήσουμε με την γνωστή Χανιώτισσα αρχιτέκτονα όχι μόνο περί Τέχνης, αλλά και για την θέση της γυναίκας στη σύγχρονη εποχή, σε κάποιες γωνιές του κόσμου.

Πότε ήρθατε για πρώτη φορά σε επαφή με τη ζωγραφική;

Καταρχάς η μπτέρα μου και η γιαγιά μου ήταν από την Αλεξάνδρεια. Ελληνίδες που ζούσαν στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και ασχολόντουσαν με την τέχνη στην καθημερινή τους ζωή. Για παράδειγμα τα Χριστούγεννα κάναμε μακέτες για να φτιάξουμε το σπιτάκι της φάτνης, φτιάχναμε κατασκευές από κουτιά, φώτα για διακόσμηση του σπιτιού, έμαθα από μικρή να διαβάζω μαζί με την γιαγιά σχετικά περιοδικά της εποχής. Υπήρχε μέσα στην οικογένεια μια ματιά καλλιτεχνική. Αυτό υπήρξε η πρώτη βάση μου σχετικά με την καλλιτεχνία. Ένα δεύτερο κομμάτι πολύ σημαντικό ήταν η ίδια η “Αραπιά”, δηλαδή, τα χρώματα, τα μυρωδικά, τα αρώματα, η αίσθηση από όλα αυτά τα πράγματα που χόρταινε το μάτι. Μία τρίτη πολύ σημαντική ιστορία ήταν τα ηλιοβασιλέματα στην Βεγγάζη, στον τόπο που μεγάλωσα. Από εκεί και πέρα ένα ιδιαίτερα βαρύνων κομμάτι στην ζωή μου, ήταν ο καθηγητής μου Ιστορίας της Τέχνης στην Αρχιτεκτονική σχολή στη Θεσσαλονίκη, Χρύσανθος Χρήστου ο οποίος έδινε στους μαθητές μια τεράστια ώθηση.

Τι υπήρξε η έμπνευση για την έκθεση “Γυναίκες της Μεσογείου” που παρουσιάζεται στο ΚΑΜ;

Είναι μια δικιά μου ματιά μέσα από τις γυναίκες. Είναι η γυναίκα που βλέπει τις γυναίκες, αυτό είναι το πιο σημαντικό, νομίζω. Δεύτερον, όταν φύγαμε από την Λιβύη και ήξερα ότι δεν μπορώ να ξαναγυρίσω, υπήρχε μια τεράστια νοσταλγία να μη χάσω τις μνήμες που είχα από εκεί και έπρεπε να τις αποτυπώσω σαν λεύκωμα.

Όπως έγραφε ο Α. Δημουλάς: «Το παρελθόν είναι μια στιγμή μονάχα, πριν γίνει μνήμη αισθημάτων και ιστορίας, πρώτα». Αυτό το στιγμιαίο αποτυπώνεται και στα έργα μου. Είναι μια στιγμή, μια φωτογραφία από κάτι αλλά που κρύβει πολύ ιστορία από πίσω του. Για πάρα πολλά χρόνια, 44 χρόνια περίπου, ζωγράφιζα όμως τα σκίτσα υπήρχαν κάτω από γραφεία, πίσω από ντουλάπες. Δεν χρειαζόταν να τα βγάλω. Ήταν κάτι πολύ βιωματικό, πολύ δικό μου που το οποίο είδα και έπαθα τελικά να το βγάλω στο φως, να το κορνιζώσω στο δικό μου σπίτι και έπειτα να το εκθέσω.

Πόσο σας επηρέασαν οι μνήμες από την ζωή σας στη Βεγγάζη της Λιβύης; Τι θυμάστε με νοσταλγία και έχει πιθανόν αποτυπωθεί στα έργα σας;

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στη Βεγγάζη. Εκεί τελείωσα το Λύκειο. Ο πατέρας μου είχε φύγει από το Κολυμπάρι όταν ήταν 12 χρονών, για 2-3 χρόνια δούλεψε στον Πειραιά και μετά κατέβηκε στην Λιβύη, στη Βεγγάζη όπου υπήρχε κερτική κοινότητα, πουλώντας λάδια, τυριά κ.α. Θυμάμαι με πάρα πολλή νοσταλγία το ανοικτό, πάντα φιλόξενο σπίτι της μάνας μου. Το σπίτι μας, είναι που μου λείπει πάρα πολύ. Έπειτα την άμεση σχέση με την θάλασσα που την βρήκα και εδώ, στα Ταμπακαριά τα οποία όταν είδα είπα «αυτά είναι η μικρή μου Βεγγάζη» και τα αγάπησα πολύ. Και βέβαια νοσταλγώ τη νεανική ηλικία, καθώς τα εφηβικά χρόνια δεν ξεχνιούνται ποτέ. Αυτή η νοσταλγία βγαίνει σε όλες τις γραμμές στα έργα μου. Αν προσέξει κανείς, οι περισσότερες φιγούρες θυμίζουν μάνες, οι γραμμές είναι στρογγυλές, έτοιμες να σου δώσουν. Είναι μια μπτρικιά αγαλιά, η νοσταλγία.

Σήμερα στη Βεγγάζη όπως και σε πολλές περιοχές της Λιβύης, οι επιθέσεις του ISIS, οι καθημερινές μάχες έχουν μετατρέψει τις πόλεις σε λουτρά αίματος με θύματα χιλιάδες αμάχους αλλά και πρόσφυγες που φεύ-

«Πιστεύω ότι σε περιόδους κρίσης ο άνθρωπος ξαναθυμάται την Τέχνη. Αρχίζει και βλέπει πιο πολύ τα καλά πράγματα που έχει η ζωή και όχι το πόσα θα καταναλώσει»

γουν για να σωθούν. Ως κάτοικος κάποτε της Λιβύης πώς βλέπετε αυτήν την κατάσταση;

Θλίβομαι απίστευτα. Βέβαια η ζωή μου στη Βεγγάζη είχε από τα νεανικά μου χρόνια μια θλίψη. Η πρώτη μου θλίψη ήταν σχετικά με την αντιμετώπιση της γυναικείας φύσης στο Ισλάμ, από τότε. Οι φίλες μου δεν ήταν σαν κι εμένα. Εγώ θεωρούσα τον εαυτό μου πολύ τυχερό που είχα γεννηθεί σε χριστιανικό σπίτι και δεν ήμουν κλειδωμένη μέσα ή έτοιμη να με παντρέψουν από 12 χρονών παιδί με κάποιον 70χρονο. Αυτή η κατάσταση με πείραζε πάρα πολύ και ίσως σε αυτό οφείλεται ότι έγινα τόσο μαχητική υπέρ των γυναικών. Οπότε επειδή ο ISIS είναι ακόμη χειρότερος πάνω σε αυτά τα θέματα, θεωρώ ότι οι γυναίκες και τα παιδιά είναι τα τεράστια θύματα. Αυτό θεωρώ ότι είναι το θλιβερότερο κομμάτι της ιστορίας. Και είναι δύσκολο για μένα να το λέω αυτό, γιατί η μισή μου καρδιά είναι ακόμη εκεί, παρόλο που το σπίτι μου έχει καταστραφεί από τον ISIS. Τα σπίτια θα ξαναχτιστούν, η νοοτροπία αυτή δεν συμμαζεύεται με τίποτα.

Σε περιόδους κρίσης ποιος είναι ο ρόλος της Τέχνης;

Πιστεύω ότι σε περιόδους κρίσης, τότε, ο άνθρωπος ξαναθυμάται την Τέχνη. Αρχίζει και βλέπει πιο πολύ τα καλά πράγματα που έχει η ζωή και όχι το πόσα θα καταναλώσει. Όσον αφορά τους καλλιτέχνες, τα ζόρια, η κρίση, λειτουργούν σαν μούσα.

Πάντα μέσα από πολύ δυνατά γεγονότα, έβγαίνε μετά κάτι πολύ έντονο π.χ το Μοντέρνο βγήκε από την Βιομηχανική επανάσταση, η Αναγέννηση από το “σκοτάδι”... Όλα έβγαίναν μετά από ζύμωση, μετά από αντίσταση, διάλογο. Η

Τέχνη έχει την ιστορία της από πίσω.

Γιατί επιλέξατε να γίνετε αρχιτέκτονας και όχι ζωγράφος;

Καταρχήν είναι και τα δύο Τέχνη, όταν θες να κάνεις Τέχνη. Η αρχιτεκτονική, θα 'λεγα ότι είναι η μπτέρα των τεχνών. Η ζωγραφική έχει να κάνει περισσότερο με το μέσα σου, είναι ένας προσωπικός διάλογος με το έργο. Μου αρέσει που είμαι αρχιτεκτόνισσα όχι ζωγράφος, διότι άφησα την ζωγραφική μου να μην είναι το μέσο βιοπορισμού μου.

Ποια είναι η γνώμη σας για αρχιτεκτονήματα των Χανίων;

Νομίζω ότι τα Χανιά έχουν πάρα πολύ καλού επιπέδου αρχιτεκτονική, γι' αυτό και εύλογα έγινε εδώ το Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου, όπως και η Αρχιτεκτονική σχολή.

Τι είναι κακόγουστο;

Κακόγουστο είναι οτιδήποτε δεν έχει μέτρο.

Τι είναι ωραίο;

Οτιδήποτε έχει μέτρο, οτιδήποτε έχει μέσα του την αρμονία.

Τι είναι αυτό που θα θέλατε να προκαλούν σε αυτούς που επισκέπτονται τα αρχιτεκτονήματα σας ή τα έργα σας;

Δεν μου αρέσουν τα κτήρια που “φωνάζουν”. Πρέπει να ανακαλύπτεις την ομορφιά ενός κτηρίου, ενός έργου, σιγά σιγά.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΑΦΗΓΟΥΝΤΑΙ

Η Νέα Χώρα μέσα από τις ιστορίες των ανθρώπων της

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

Οτιχομάνα αλλά και ανυπότακτη, με ανθρώπους δυναμικούς, εργατικούς, ενίοτε και καταφερτζήδες, ειδικά τις εποχές που επιβίωναν αυτοί που προσαρμόζονταν στις δυσκολίες. Πέρα από τα μνημεία και το περιβάλλον τους, οι τόποι είναι πάνω από όλα οι άνθρωποί τους. Και ειδικά οι απλοί, καθημερινοί άνθρωποι, οι βιοπαλαιστές της ζωής. Με αυτούς τους ανθρώπους συζητήσαμε για ιστορίες και διηγήσεις συνδεδεμένες με την “Καινούργια Χώρα” τη λαϊκή συνοικία της πόλης.

Μία λαϊκή, προοδευτική συνοικία

Το νήμα της πολύχρονης ιστορίας της Νέας Χώρας ξετύλιξε για τις “διαδρομές” ο δάσκαλος και ιστορικός ερευνητής Γιώργος Πιτσιτάκης.

Η ίδρυση της συνοικίας χρονολογείται λίγο μετά την επανάσταση του 1866-1869 όταν ένας μεγάλος αριθμός μουσουλμάνων από την ενδοχώρα του Νομού μετακινήθηκε προς τα Χανιά και εγκαταστάθηκε γύρω από τα ενετικά τείχη.

Τις επόμενες δεκαετίες του 19ου αιώνα η συνοικία θα αρχίσει να οργανώνεται. Ανάμεσα στις σημερινές πλατείες Σκίνερ και Βαφέ, θα ανεγερθεί τζαμί το οποίο διασώζεται μέχρι τις μέρες μας.

Στον αντίποδα της παλιάς πόλης η νέα γειτονιά γίνεται γνωστή ως Νέα Χώρα ή Καινούργια Χώρα ή Νεάπολη. Η συνοικία αρχίζει να επεκτείνεται γύρω από το τζαμί θυμίζοντας τουρκοκικους μαχαλάδες.

Σύντομα θα μετοικήσουν στην περιοχή και χριστιανικοί πληθυσμοί και στις αρχές του 20ου αιώνα (1907) ξεκινάει η προσπάθεια ανέγερσης της εκκλησίας των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

Εχει προηγηθεί, λίγα χρόνια νωρίτερα, η δημιουργία του εργοστασίου της ΑΒΕΑ που δέσποζε για πάνω από έναν αιώνα στη γειτονιά.

Η πληθυσμιακή ανάπτυξη της περιοχής είναι ραγδαία και λειτουργούν μουσουλμανικό αλλά και χριστιανικό σχολείο (παρθεναγωγείο).

Από τα αρχεία του παρθεναγωγείου και τους εκλογικούς καταλόγους του 1906 πιστοποιείται η λαϊκή καταγωγή των κατοίκων της Νέας Χώρας. Οι περισσότεροι είναι εργάτες, ψαράδες, τεχνίτες, παντοπώλες κ.ά.

Με την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα η συνοικία θα αποκτήσει πρόσβαση στην παλιά πόλη από το γκρέμισμα του τείχους στο ύψος που βρίσκεται σήμερα το 2ο Δημοτικό Σχολείο Χανίων.

Ο χαρακτήρας της αλλάζει μετά την Μικρασιατική Καταστροφή και την ανταλλαγή των πληθυσμών όταν θα καταφθάσουν πρόσφυγες και θα αποχωρήσουν οι μουσουλμάνοι.

Η έλευση των προσφύγων θα φέρει νέα πολιτισμικά στοιχεία. Μέσα στη δεκαετία του '20 καταγράφεται η πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα της γειτονιάς “Ο Μέγας Αλέξανδρος”. Η περιοχή ζει μια πληθυσμιακή έκρηξη με τα παιδιά να φτάνουν τα 1000!

Την ίδια εποχή εμβληματικές μορφές των γραμμάτων θα κάνουν την εμφάνισή τους: Μανώλης Κριαράς, Βαγγέλης Κτιστάκης, Πάνος Κορνάρος, Μάνος Μασούρης κ.ά.

Είναι τα χρόνια που οι ιδέες της Οκτωβριανής Επανάστασης διαδίδονται σε όλο τον κόσμο και πολλοί Νεοχωρίτες τις ασπάζονται.

Ο προοδευτικός χαρακτήρας των Νεοχωριτών φαίνεται από τη συμμετοχή τους στο Κίνημα του 1938 ενάντια στη δικτατορία του Μεταξά.

Με την κήρυξη του πολέμου η συνοικία δηλώνει “παρών”. Ανεξίτηλη έχει μείνει η σκηνή του αποχαιρετισμού των νέων που έφευγαν για το μέτωπο. Οι Νεοχωρίτες συγκεντρώθηκαν και αφού γλέντησαν για ώρες όλοι μαζί ξεπροβόδισαν με μουσικές και όργανα τους νεαρούς φαντάρους μέχρι το λιμάνι.

Στο μεταξύ, έχει δημιουργηθεί ένας ισχυρός πυρήνας του Κομμουνιστικού Κόμματος που θα λειτουργήσει καταλυτικά στην Εθνική Αντί-

Η Νέα Χώρα έδινε πάντα το “παρών” στα καλέσματα της ιστορίας. Ο δάσκαλος και ιστορικός ερευνητής Γιώργος Πιτσιτάκης δίπλα από το μνημείο που είναι αφιερωμένο στους υπέρ πατρίδος πεσόντες Νεοχωρίτες.

σταση. Στη Νέα Χώρα θα συγκροτηθεί η πρώτη αντιστασιακή οργάνωση νεολαίας, η Παγκρήτια Οργάνωση Ελευθέρων Νέων (ΠΟΕΝ) από τους Παύλο Μιχελιουδάκη, Γιώργη Κουμή, Αρτέμη Παπαδάκη, Γιώργο Κοντοκότσο και Μίμη Λιονάκη.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου η συνοικία βομβαρδίζεται ανηλεώς και καταγράφονται 105 νεκροί.

Η σχεδόν καθολική υποστήριξη των Νεοχωριτών προς το ΕΑΜ και την ΕΠΟΝ θα τη “βαπτίσει” “Μικρή Μόσχα”.

Μεταπολεμικά θα ζήσει τις διώξεις του μετεμφυλιακού κράτους. Πολλοί θα βρεθούν εξό-

ριστοι σε ξερωνίσια και άλλοι θα βρουν καταφύγιο στην ανωνυμία της πρωτεύουσας.

Τις επόμενες δεκαετίες θα ακολουθήσει η συνολικότερη μοίρα της χώρας: μεγάλα μεταναστευτικά κύματα, ραγδαία οικιστική ανάπτυξη, δικτατορία των συνταγματαρχών και Μεταπολίτευση.

Μέχρι τις μέρες μας η Νέα Χώρα αναπτύσσεται οικονομικά και προσφέρει στον πολιτισμό (ή θα φιλοξενήσει στις γειτονιές της) σημαντικές μορφές των γραμμάτων και των τεχνών (Βικτωρία Θεοδώρου, Γιώργης Μανουσάκης, Μιχάλης Γρηγοράκης, Δημήτρης Κακαβελάκης, Σταμάτης Αποστολάκης κ.ά.).

Η καταλυτική παρουσία της ΑΒΕΑ

Αμέτρητες μνήμες φέρνει στο μυαλό του κ. Ηρακλή Δασκαλάκη ο χώρος του παλιού εργοστασίου της ΑΒΕΑ στη Νέα Χώρα. Το εργοστάσιο ήταν ταυτισμένο με τη ζωή της συνοικίας, επεσήμανε.

Η σύγχρονη ιστορία της Νέας Χώρας σφραγίστηκε από την ίδρυση το 1889 και τη λειτουργία για περισσότερο από έναν αιώνα του εργοστασίου της ΑΒΕΑ. Ενα εργοστάσιο το οποίο πρόσφερε εργασία σε δεκάδες Νεοχωρίτες μέσα στο πέρασμα των χρόνων και συνέβαλε στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και όχι μόνο. Ο Ηρακλής Δασκαλάκης βρέθηκε για πρώτη φορά στο εργοστάσιο τον Δεκέμβριο του 1967 σε ηλικία μόλις 15 χρονών ως μαθητευόμενος για να φύγει από αυτό το 2001.

«Όταν πρωτοήρθα θυμάμαι ότι ήταν 150 και περισσότερα άτομα που εργάζονταν ως προσωπικό», σημειώνει ο κ. Ηρακλής και συμπληρώνει ότι πολλοί από αυτούς ήταν από τη γειτονιά.

Ελάχιστες γυναίκες εκείνα τα χρόνια μεταξύ των οποίων και η εμβληματική Στέλλα Χατζηδάκη. Μια γυναίκα που είχε έρθει κορίτσι στο εργοστάσιο και κατάφερε την εποχή της Κατοχής να φυγαδεύσει από την ΑΒΕΑ, κρυφά από τους κατακτητές, όλο το χρυσάφι και τα ομόλογα που είχε στην κατοχή της η επιχείρηση και να τα φυλάξει στο σπίτι της μέχρι την απελευθέρωση όταν και τα επέστρεψε στους ιδιοκτή-

τες του εργοστασίου. Ακόμα και ο άντρας της δεν γνώριζε γι' αυτή τη δραστηριότητά της...

«Η ΑΒΕΑ υπήρξε η μεγαλύτερη βιομηχανία της εποχής, έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της τιμής του ελαιολάδου και της πυρήνας και επηρέαζε καθοριστικά την τοπική οικονομία», αναφέρει ο κ. Ηρακλής.

Η δουλειά ήταν σκληρή και δύσκολη αλλά μία θέση στην ΑΒΕΑ θεωρούνταν προνομιακή: «Ήταν μια σταθερή δουλειά, με καλό μισθό, με δώρα από την εταιρεία και με την υποστήριξη της όποτε τη ζητούσαμε. Σκεφτείτε ότι υπήρχαν χρόνια που ήθελε μέσον για να μπει κανείς εργάτης στην ΑΒΕΑ».

Οι αναμνήσεις φέρνουν στην κουβέντα μας πολλά πρόσωπα με τα οποία συνεργάστηκε στο εργοστάσιο ο συνομιλητής μας.

Λίγο πριν ολοκληρώσουμε τη συζήτησή μας ερχόμαστε στο σήμερα: «Ακούω ότι ο σημερινός ιδιοκτήτης του χώρου θέλει να γκρεμίσει τα φουγάρα και ό,τι έχει απομείνει. Νομίζω ότι πρέπει να παρέμβουν οι Αρχές και να μην επιτρέψουν να συμβεί αυτό. Τόσες πόλεις στην Ελλάδα έχουν κάνει κάτι αντίστοιχο», σημειώνει ο κ. Ηρακλής.

«Ο τουρισμός μάς σήκωσε ψηλά»

Σε αυτά τα αλμυρικά στις αρχές της δεκαετίας του '80 θα κοιμόνταν από κάτω κάθε βράδυ 40-50 τουρίστες λέει ο κ. Γ. Βολικάκης ένας από τους πρώτους ξενοδόχους της περιοχής.

«**Ο**ταν ξεκίνησα να κτίζω το ξενοδοχείο το 1981 δεν υπήρχε ξενοδοχείο όπως το λέμε σήμερα στη Νέα Χώρα! Μόνο ενοικιαζόμενα δωμάτια» λέει ο κ. Γιάννης Βολικάκης. Εχοντας ζήσει για χρόνια ως μετανάστης στον Καναδά επέστρεψε κάποια στιγμή στα πατρώα εδάφη και αποφάσισε να ασχοληθεί από πολύ νωρίς με τον τουρισμό. «Είχα ένα μαγαζί στο λιμάνι που δούλευε με τον τουρισμό. Διαπίστωσε πως υπήρχε πολύς κόσμος στα Χανιά και θα αυξηθεί ακόμα. Φαντάστηκα ότι από τη στιγμή που υπάρχει αφθονία επισκεπτών και δεν υπάρχει αφθονία καταλυμάτων, σκέφτηκα να κάνω μια τέτοια επένδυση» τονίζει.

Επέλεξε λοιπόν την περιοχή της Νέας Χώρας καθώς είναι αρκετά εμπορική ως περιοχή αφού είναι κοντά στην παραλία και στην πόλη και αυτό θα προσέλκυε πολλούς τουρίστες. Για αυτό και «σήκωσε» ένα πενταώροφο ξενοδοχείο.

«Τη μέρα που ολοκληρώθηκε το ξενοδοχείο ήταν ένα υπολογίσιμο κατάλυμα για όλη την περιοχή. Μια εταιρεία δανέζικη ενδιαφέρθηκε να κάνουνε συμβόλαιο. Οντως το κάναμε και στη συνέχεια συνεργαστήκαμε για 7 χρόνια. Για τα δεδομένα της εποχής τα χρήματα που παίρναμε δεν ήταν άσχημα» θυμάται ο ξενο-

δόχος.

Ήταν η εποχή που πολλοί τουρίστες έρχονταν στην Ελλάδα με ένα sleeping bag και μια σκηνή.

«Στα 1981-1982 που κατασκευάζαμε το ξενοδοχείο θυμάμαι κάθε πρωί κάτω από τα αλμυρικά να κοιμούνται 40-50 άτομα με τα sleeping bag! Το ίδιο και σε μια γειτονική ταράτσα! Την νοίκιαζε ο ιδιοκτήτης της ώστε να κοιμούνται πάνω σε αυτή! Θυμάμαι επίσης όταν κάναμε τις εργασίες, πως μπροστά από την πρόσοψη του ξενοδοχείου ήταν η αμμουδιά και δεν υπήρχε δρόμος» αναφέρει.

Η τάση των τουριστριών να κολυμπούν γυμνόσπηδες «σκανδάλιζε» τα ήθη των ανθρώπων της εποχής, γρήγορα όμως το συνήθισαν και το αποδέχθηκαν ως μια πραγματικότητα, ως μια διαφορετική αντίληψη.

«Τώρα τα καταλύματα στη Νέα Χώρα δεν έχουν καμία σχέση με τότε. Εχουν αναβαθμιστεί πάρα πολύ. Αυτό που θέλουμε όμως είναι κάποια στιγμή ο Δήμος, το κράτος να δώσει αυτά που αξίζει η Νέα Χώρα, να συμβάλλουν οικονομικά στην αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου που εδώ και δεκαετίες δεν έχει γίνει κανένα έργο σοβαρό.

Δεν νομίζω ότι ζητάμε πολλά» καταλήγει ο συνομιλητής μας.

«Ζήσαμε στη θάλασσα και η θάλασσα μας έζησε»

Μια ζωή στη θάλασσα από μικρό παιδί, δίπλα στον επίσημο πατέρα του ο κ. Μιχάλης Κωλέτης. Στο διάστημα που κουβεντιάζουμε δίπλα-δίπλα στο λιμανάκι της Νέας Χώρας περνάει αρκετός κόσμος δίπλα μας. Όλοι καιρετάνε με σεβασμό τον «καπετάνιο» καθώς ο κ. Μιχάλης είναι εκ των παλαιότερων επαγγελματιών αλιέων.

«Όταν πρωτοξεκίνησα, παιδί ακόμα, είχαμε μια ξύλινη βάρκα και με 4 κουπιά πηγαίναμε τρία άτομα μέχρι και τη Σπάθα! Ναι με τα κουπιά μέχρι τη Σπάθα γιατί εκεί είχε ψάρι! Θυμάμαι μια φορά χαρακτηριστικά που είχαμε κάνει καλή ψαριά. Βγάλαμε ένα πανέρι με δύο χερούλια στο Κολυμπάρι. Ψάναμε να βρούμε ένα αυτοκίνητο να μας φέρει στα Χανιά γιατί θέλαμε να αφήσουμε τη βάρκα εκεί. Πού να βρεις αυτοκίνητο εκείνη την εποχή μεταπολεμικά! Περνάει μετά από λίγο το λεωφορείο το σταματάμε και μας λέει ο οδηγός πως δεν μπορούσε να μας βάλει εκεί που ήταν οι επιβάτες αλλά εκεί που ήταν φορτωμένα τα γουρούνια και οι κατσίκες. Μόνο εκεί είχε χώρο... Δεν μπηκάμε και γυρίσαμε στα Χανιά με τα πόδια, με το πανέρι με 20 κιλά ψάρια στα χέρια!» λέει ο κ. Μιχάλης.

Με δυναμίτη δεν ψάρεψε ποτέ ο ίδιος αλλά θυμάται τους Νεοχωρίτες να τους ρίχνουν από τα βραχάκια στα κοπάδια με τους «κέφαλους» που περνούσαν κοντά από την ακτή! «Αυτά ήταν επικίνδυνα πράγματα, πολλοί είχαν σακατευτεί!» σημειώνει. Το ψάρι ήταν άφθονο εκείνη την εποχή αλλά ο κόσμος δεν είχε τα χρήματα να το αγοράσει. «Δεν θα ξεχάσω που παιδί είχα στην πλάτη μου ένα δεμένο μπιτόνι! Στην τρύπα του είχε ένα κωνί και νοικοκυρές που δεν είχαν να μας δώσουν λεφτά μας έβαζαν λάδι! Το παίρναμε! Ετσι ήταν μετά τον πόλεμο και για πολύ καιρό. Μια συναγρίδα 3 οκάδες για ένα ποτήρι λάδι! Ήταν ανταλλαγές με είδος που γίνονταν εκείνη την εποχή.»

Ακολουθώντας ο «καπετάνιος» πήρε ξύλινο σκάφος με μηχανή που έπαιρνε μπρος με μανιβέλα και στη συνέχεια ένα σιδερένιο 24 μέτρα! «Το σιδερένιο το είχαν φτιάξει στο Ενετικό λιμάνι οι

Μια ζωή στη θάλασσα ο κ. Μιχάλης Κωλέτης.

Μπαργιώτηδες. Πολύ ωραίο σκάφος! Με αυτό πηγαίναμε και ψαρεύαμε στις ακτές της Βορείου Αφρικής. Εκεί είχε πάρα πολύ ψάρι. Βγάλαμε την άδεια μας, ψαρεύαμε και σε δύο μέρες είχαμε γυρίσει και τα πουλούσαμε στο μανάβη μας. Εκατό αγκίστρια βάζαμε στο παραγάδι, 150 ψάρια βγάλαμε γιατί έπιανε το αγκίστρι τον ροφό, τον ροφό τον τσιμπούσε η σφυρίδα και έπιανες και τα δύο μαζί. Γίνονταν «κομπολόι» όπως λέμε στη διάλεκτό μας. Μου άρεσε να φεύγω μακριά εκεί που δεν πηγαίνουν άλλοι στην Αφρική, στη Μήλο, στην Κάρπαθο» τονίζει ο κ. Μι-

χάλης.

Μέσα σε όλα αυτά θυμάται και μια δύσκολη στιγμή από τις πολλές που έχει ένα άνθρωπος της θάλασσας. «Ήταν πριν πάροουμε το σιδερένιο σκάφος. Μας είχαν φτιάξει ένα καϊκι με ξύλα από τα οποία είχαν βγάλει το ρετινί. Ημασταν στα ανοικτά, ευτυχώς όχι πολύ μακριά και έκοψε το καϊκι στη μέση, ευτυχώς κοντά στο λιμάνι. Αγάντα-αγάντα το φέραμε πίσω με πολύ νερό. Ευτυχώς είχαμε πολλά σηματοδράκια που το κράτησαν στην επιφάνεια» καταλήγει.

«Πλιατσικολόγοι πυρομαχικών και μπαρουτιού»

«Για χρόνια μετά τον πόλεμο οι Νεοχωρίτες πήγαιναν στον Κλαδισό όπου οι Γερμανοί είχαν αφήσει πυρομαχικά, αφαιρούσαν το μπαρούτι που το χρησιμοποιούσαν μετά για να φτιάξουν δυναμίτες για το ψάρεμα» θυμάται ο κ. Γιώργος Πουλιδάκης. Γέννημα - θρέμμα της Νέας Χώρας, έχει να διηγηθεί δεκάδες γεγονότα από την καθημερινότητα των κατοίκων, τα πολύ δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια. «Μετά τον Κλαδισό οι Γερμανοί και οι Αγγλοι είχαν εγκαταλείψει δεκάδες οχήματα, ακόμα και τανκς με τον οπλισμό τους! Υπήρχαν δύο άρματα τύπου "Σέρμαν" που είχαν μέσα τους αποθηκευμένα βλήματα των 3 ιντσών. Επαιρνες το βλήμα, ξεβιδώνες τον πυροκροτητή και μετά έβγαζε το μπαρούτι που ήταν χοντρό σαν μακαρόνι από αυτό που βάζουμε στο... παστίσιο! Αυτό το έκαναν πολλοί Νεοχωρίτες προκειμένου να χρησιμοποιήσουν το μπαρούτι για να φτιάξουν δυναμίτες. Αλλα βλήματα πάλι είχαν το μπαρούτι με τη μορφή "τσατσάρας". Αυτά έπαιρναν οι πλιατσικολόγοι, όπως επίσης και τμήματα και μέρη από τα αυτοκίνητα» αναφέρει ο συνομιλητής μας.

Στα 1955 μπαίνοντας στη "μουτζούρα", δουλεύοντας δηλαδή σε ένα συνεργείο, πήγαινε με τον πατέρα και το θείο του στον Κλαδισό για να σπκώσουν ό,τι χρήσιμο βρουν. «Εμπαίνα μέσα στο άρμα και βοηθούσα τον αδελφό του πατέρα μου που είχε συνεργείο απέναντι από τον "Κωτσόβολο" να ξεβιδώσουμε τις μηχανές. Σε ένα μακρύκαρο φορτώναμε τον κινητήρα ή ό,τι άλλο χρήσιμο βρίσκαμε και το φέρναμε στο συνεργείο. Αυτούς τους κινητήρες τους διαμορφώναμε και τους βάζαμε σε αυτοκίνητα -

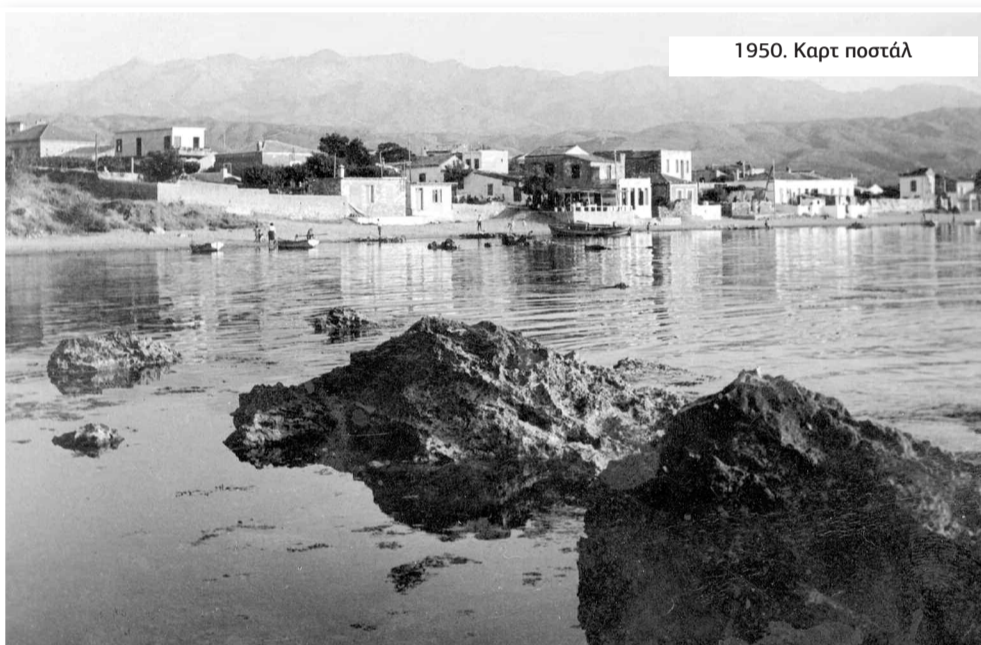
σκευοφόρους της εποχής εκείνης. Ξέρεις τι ήταν οι σκευοφόροι; Μισά λεωφορεία για τους πεζούς και μισά φορτηγά με πάνω γουρούνια, κατσίκια ό,τι υπήρχε τότε».

Ομως η περιοχή αυτή ήταν ναρκοθετημένη και οι νάρκες δεν είχαν αφαιρεθεί. Ετσι η κάθε επίσκεψη των "πλιατσικολόγων" ήταν επικίνδυνη. «Ήταν κάτι παλικάρια, νέα-γερά παιδιά, που πάτησαν μια νάρκη και σκοτώθηκαν και οι δύο. Τα σκάγια από τον Κλαδισό είχαν φτάσει μέχρι την παραλία! Φαντάσου τι έκρηξη είχε γίνει! Και δεν ήταν μόνο αυτοί, πολύς κόσμος είχε χάσει τη ζωή του και από τη χρήση του δυναμίτη άλλοι έχασαν χέρια, άλλοι μάτια. Αυτή ήταν η πραγματικότητα» λέει ο κ. Γιώργος.

Η ιδιαίτερη σχέση με τα... πυρομαχικά συνεχίσθηκε για τον αφηγητή μας όπως και άλλους Νεοχωρίτες. «Φεύγοντας οι Γερμανοί είχαν πετάξει οπλισμό στη θάλασσα κάτω από την ΑΒΕΑ. Χρόνια μετά κατέβαινα όπως και άλλοι να μαζέψουμε τους ντορβάδες από τα ελαιουργεία που τους έφερναν για πλύσιμο. Επλεναν 200-300 ντορβάδες και μέσα στη θολούρα του νερού όλο και ξεχνούσαν και κάποιοι οι εργάτες. Τους παίρναμε εμείς μετά και τους πουλούσαμε σε μία βιοτεχνία. Μια μέρα λοιπόν αισθάνομαι ότι πάτησα κάτι και είδα μια πληγή στο πόδι μου. Δεν ήξερα τι πάτησα και ξαναπήγα την επόμενη ημέρα που ο βυθός της θάλασσας είχε καθαρίσει. Τι είδα; Δεσμίδες ολόκληρες από σφαίρες και οπλισμό. Είχα φτιάξει ένα καρότσι, το γέμισα και στη συνέχεια πουλούσα τις δεσμίδες τις σφαίρες με το κιλό σε ένα παλιατζή!...». Ήταν και αυτός ένας τρόπος επιβίωσης για τους ανθρώπους της εποχής εκείνης.

Ήταν πολλοί οι Νεοχωρίτες που μετά τον πόλεμο παίρναμε το μπαρούτι από τα βλήματα που είχαν αφήσει οι Γερμανοί για να φτιάξουμε δυναμίτες για ψάρεμα, αναφέρει ο Γιώργος Πουλιδάκης.

1950. Καρτ ποστάλ

1924-1926. Φωτογραφία του Δημοσθένη Κυρμιζάκη από το αρχείο του Μ. Μανούσακα (1).

Φτώχεια και αλληλεγγύη

Ο κ. Γιάννης Μπλαζουδάκης στην πλατεία του Βαφέ, το ιστορικό κέντρο της συνοικίας.

Οι ιστορίες των ανθρώπων της γειτονιάς αμέτρητες. Η φτώχεια έχει σημάδεψει τη μοίρα της συνοικίας. Ωστόσο, από παλιά δεν έλειψε η ανθρωπιά και η αλληλεγγύη μεταξύ των κατοίκων. Γέννημα θρέμμα Νεοχωρίτης ο 86χρονος σήμερα Μιχάλης Ορνεράκης μάς ταξιδεύει πίσω στο παρελθόν. «Υπήρχε φτώχεια. Ο κόσμος κοίταζε να βρει πώς θα βγάλει ένα κομμάτι ψωμί. Θυμάμαι ότι εγώ στην Α' Γυμνασίου πήγα στην ορκωμοσία

Ξυπόλητος και τα πρώτα παπούτσια που έβαλα ήταν από αντίσκανο και μια σόλα από τα ταμπακαριά. Ομως υπήρχε αγάπη, εκτίμηση και σεβασμός μεταξύ των ανθρώπων», σημειώνει.

Παρά τις καθημερινές δυσκολίες δεν έλειπαν τα καλαμπούρια. Το παράνομο ψάρεμα με δυναμίτη ήταν καθιερωμένη πρακτική. «Του Λαγωνικού η μάνα μας έβαζε μια κόκκινη σεντόνα όταν ήταν ο αστυνομικός, για να τη δούμε καθώς ερχόμασταν από τη θάλασσα. Αν είχε

Η φτώχεια αλλά και η συντροφικότητα μεταξύ των κατοίκων σημάδεψαν τα παλιά χρόνια τη ζωή της Νέας Χώρας, όπως επεσήμανε ο Μιχάλης Ορνεράκης.

άσπρο σεντόνι το λιμανάκι ήταν ελεύθερο για να βγουν οι βάρκες», αναφέρει ο κ. Μιχάλης και θυμάται ένα άλλο περιστατικό με τον αστυνόμο του Γαλατά να κάνει μπάνιο και τον μπάρμπα - Μιχάλη ανυποψίαστο να ψαρεύει με δυναμίτη κοντά: «Κουμπάρο τα πουλάς τα ψάρια;», τον ρωτάει ο αστυνόμος που ήταν ακόμα μέσα στη θάλασσα. «Τα πουλάω», απαντά εκείνος. «Πήγαινε σε παρακαλώ στα ρούχα μου να πάρεις τα χρήματα», του λέει ο αστυνόμος κι ο ψαράς κινάει προς το σημείο που του υπέδειξε. Πλησιάζοντας ο μπάρμπα - Μιχάλης βλέπει τη στολή του αστυνομικού στην παραλία και κάθε σκέψη για αγοραπωλησία πάει περίπατο...

Την ατμόσφαιρα συντροφικότητας που υπήρχε εκείνα τα χρόνια αναπολεί ο 87χρονος σήμερα Γιάννης Μπλαζουδάκης. «Φτωχοί άνθρωποι αλλά ήταν δεμένοι μεταξύ τους», σχολιάζει. Πείνα, πόλεμος, κατοχή. Η οικογένεια έμενε σε ένα από τα λεγόμενα ανταλλάξιμα σπίτια. Παιδί τότε ο κ. Γιάννης μοίραζε προκηρύξεις κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. «Ήταν πολλοί τότε οργανωμένοι στο ΕΑΜ. Τη Νέα Χώρα την έλεγαν μάλιστα Μόσχα!», αναφέρει.

«Παρά τις δυσκολίες πάντως υπήρχε υποστήριξη και αλληλοεκτίμηση μεταξύ των κατοίκων», προσθέτει ο κ. Γιάννης.

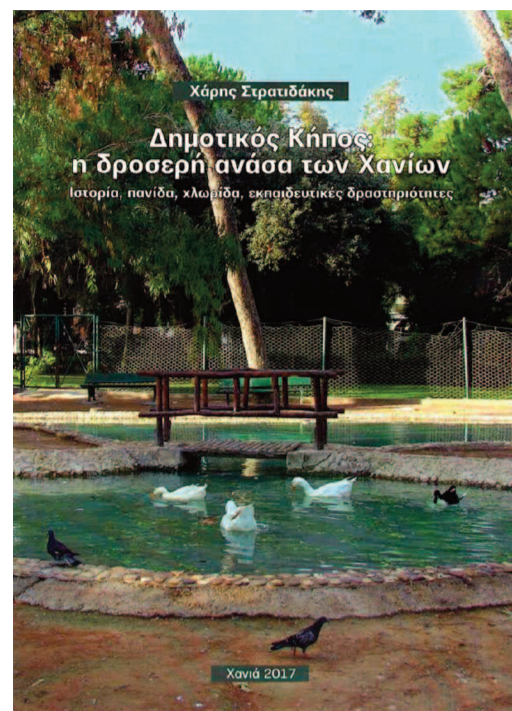
παιδότοπος

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ
kakatsakis@sch.gr

Χάρης Στρατιδάκης

Πάμε Δημοτικό Κήπο Χανίων

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Ένα μνημείο κι όχι μόνο ένα πάρκο ο Δημοτικός Κήπος Χανίων. Ένα μνημείο που ειρήσθω εν παρόδω, τα μάλα έχει αναβαθμιστεί τα τελευταία τριάντα χρόνια, χάρις και στις επίπονες και επίμονες προσπάθειες του Βασίλη Σταθάκη, που κατάφερε να κάμει το καφενείο του, το περίφημο "Καφέ - Κήπος", "πρωτεύουσα" του Συνδέσμου των Ιστορικών Καφενεύων της Ευρώπης και σημαντικό πνεύμονα πολιτιστικών και άλλων εκδηλώσεων. «Ένα μνημείο ιστορικό αλλά ταυτόχρονα και φυσικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και τοπικό», όπως υπογραμμίζει ο γνωστός Ρεθεμνιώτης τ. σχ. σύμβουλος - συγγραφέας Χάρης Στρατιδάκης,

που άφησε τη δασκαλική του σφραγίδα και στον νομό μας, απ' όπου "βγήκε";) πριν από δυο χρόνια στη σύνταξη, στο τελευταίο του βιβλίο με τίτλο "Δημοτικός Κήπος: η δροσερή ανάσα των Χανίων (Ιστορία, πανίδα, κλωρίδα, εκπαιδευτικές δραστηριότητες)".

Απ' αυτό το βιβλίο το υλικό του σημερινού Παιδότοπου, που φιλοξενεί, κάποιες από τις 45(!) προτεινόμενες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διανθισμένες με τη σχετική εικονογράφηση. Εξ ονύχων ο λέων...

Πάντα άξιος να υπηρετείς τη Δασκαλοσύνη, έτσι όπως την υπηρετείς και με το σύνολο συγγραφικό σου έργο και με το εν λόγω βιβλίο σου, φίλε Χάρη! Να ακούεις ότι υπάρχουν

σχολικές τάξεις, που εμπνευσμένες απ' αυτό, εκτελούν κάποια απ' τις προτεινόμενες δραστηριότητες ή απλά κάνουν το μάθημα τους κάτω απ' τα δέντρα του Κήπου, η δικαίωσή σου!

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης,
Δάσκαλος**

Σημείωση: Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να έχουν δωρεάν πρόσβαση στο βιβλίο τόσο μέσω του διαδικτύου, όσο και έντυπα στους τόμους που θα προσφερθούν στη Δημ. Βιβλ. Χανίων και στις άλλες βιβλιοθήκες της Κρήτης.

Δραστηριότητα 12: Ανακαλύπτω την ιστορία του Κήπου με πηγές τις προτομές του.

Οι προτομές του Κήπου και η αναμνηστική του στήλη παρέχουν μια εξαιρετική ευκαιρία για γνωριμία με την τοπική ιστορία των Χανίων. Υπενθυμίζουμε ότι πρόκειται για:

- την προτομή του επισκόπου Κισσάμου και Σελίνου Δωρόθεου Κλωνάρη (1854-1902).
- την προτομή του οπλαρχηγού και πληρεξούσιου βουλευτή Σφακίων Σταυριανού Πολέντα - Σισανέ (1856-1949).
- την προτομή του επαναστάτη και στρατιωτικού Παύλου Γύπαρη (1882-1966).
- την προτομή του δημοσιογράφου και λογοτέχνη Ιωάννη Κονδυλάκη (1862-1920).
- την αναμνηστική χάλκινη πλάκα που αναφέρεται στη Μάχη της Κρήτης το 1941.

Αφού χωριστούν σε πέντε ομάδες, οι μαθητές αναλαμβάνουν να συγκεντρώσουν περισσότερα στοιχεία για τους εικονιζόμενους και για τις επαναστάσεις και πολέμους μέσα στους οποίους έζησαν. Οι πηγές για τις πληροφορίες αυτές είναι πολλές. Για παράδειγμα, σχετικές πληροφορίες μπορούν να αντληθούν από την Παιδική - Εφηβική Βιβλιοθήκη, από το διαδίκτυο (η περιοχή του "Καφέ Κήπος" διαθέτει δωρεάν ασύρματη πρόσβαση) ή ακόμα και από τους περαστικούς. Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι μαθητές θα διαπισώσουν την γενικευμένη άγνοια για τους ανθρώπους αυτούς που αγωνίστηκαν για την ελευθερία της Κρήτης αλλά και της Μακεδονίας και της Ελλάδας γενικότερα.

Αφού συγκεντρώσουν τις πληροφορίες τους, οι ομάδες συγκεντρώνονται στην περιοχή που βρίσκονται οι προτομές και παρουσιάζουν τα ευρήματά τους στην ολομέλεια.

Δραστηριότητα 16: Ζηλεύω την ιστορική έκθεση του Κήπου και ζητώ να δημιουργήσουμε κι εμείς μία για την ιστορία του Σχολείου μας.

Ξεκινούμε με μια ξενάγηση στην ιστορική έκθεση που στεγάζεται μόνιμα στο εσωτερικό του "Καφέ Κήπος". Εκεί θα δούμε φωτογραφίες, ζωγραφικούς πίνακες, αφίσες αλλά και ιστορικά σκεύη σερβιρίσματος από την ιστορία του Κήπου και του καφενείου που παραδοσιακά στέγαζε στο κέντρο του.

Μεταξύ άλλων θα δούμε:

- μια ιστορική καρτ ποστάλ με τις εικόνες του Κήπου και του περιπευτού καφενείου στο κέντρο του των τελών του 19ου αιώνα
- φωτογραφίες με το κτήριο της Κρητικής Βουλής στη βορειοδυτική πλευρά του Κήπου

Δραστηριότητα 20: Βρίσκω και εξηγώ παροιμίες για τα δέντρα

Πολλές είναι οι ελληνικές παροιμίες που αναφέρονται στα δέντρα. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αναθέσει στους μαθητές του να συγκεντρώσουν μερικές από αυτές και να τις έχουν μαζί τους κατά την επίσκεψή τους στον Κήπο. Εκεί, κάτω από τη δροσιτική σκιά των δέντρων, μπορούν να αναζητήσουν όλοι μαζί τη μεταφορική σημασία των παροιμιών που αναφέρονται σ' αυτά:

- Βλέπει το δέντρο και δε βλέπει το δάσος.
- Δεν τον αφήνουν σε κλωρό κλαδί.
- Κάθε δεντράκι με τον ίσκιό του.
- Μήτε δέντρο χωρίς ξεράδι, μήτε άνθρωπος χωρίς ψεγάδι.
- Ξέρει ο Θεός ποιο δέντρο μαραίνει.
- Όταν γεράσει το δεντρί, ξεράδια δεν του λείπουν.
- Τα μεγάλα δάση μένουνε βουβά.
- Το δάσος από τα ξύλα του καίγεται.
- Το δέντρο από τον καρπό του γνωρίζεται.
- Το δέντρο δεν κόβεται με μια τσεκουριά.
- Ο πλάτανος θέλει νερό κι η λεύκα θέλει αέρα.
- Όταν πέσει το δέντρο, ο καθένας κόφτει ξύλα.
- Κοντά στα ξερά καίγονται και τα κλωρά.

Παραθέτουμε επίσης εδώ δυο παροιμίες στην κρητική διάλεκτο:

- Και το μικρότερο δεντρώ έχει τον ασκινό του.
- Το δένδρο απού 'χει το γκαρπό όλο πετροβολάται.

Ο κήπος τον 19ο αιώνα.

- φωτογραφίες από την κοινωνική ζωή στον Κήπο κατά την περίοδο της Κατοχής από τις Μεγάλες Δυνάμεις
- φωτογραφία από τα Ανθεστήρια του έτους 1915
- μια φωτογραφία τραβηγμένη κάτω από τα δέντρα με τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τους οπαδούς του λίγο πριν αναχωρήσει τον Σεπτέμβριο του 1916 για τη Θεσσαλονίκη, προκειμένου να αναλάβει επικεφαλής της κυβέρνησης της Εθνικής Άμυνας
- φωτογραφίες του Κήπου από την πλευρά του σταδίου, πριν και μετά τη δημιουργία του με χρηματοδότηση της Έλενας Βενιζέλου
- έναν πίνακα ζωγραφικής με τον Κήπο του έτους 1936
- φωτογραφίες από διάφορες περιόδους λειτουργίας του θερινού κινηματογράφου
- φωτογραφίες από συναυλίες διαφόρων εποχών στο παλκοσενικό του Κήπου και πολλά άλλα.

Με αφορμή την έκθεση αυτή ο εκπαιδευτικός μπορεί να ωθήσει τους μαθητές του στην αναζήτηση στοιχείων για την ιστορία του σχολείου τους, στα πλαίσια του μαθήματος της ευέλικτης ζώνης ή της (τοπικής) ιστορίας. Άλλωστε αρκετά είναι τα σχολεία που το έχουν επιχειρήσει μέχρι σήμερα, δημιουργώντας μάλιστα μια σχετική φωτογραφική έκθεση στους διαδρόμους και στους χώρους των γραφείων τους. Είναι σίγουρο ότι οι μαθητές ανταποκρίνονται με το παραπάνω, και μάλιστα προσκομίζοντας πλούσιο φωτογραφικό υλικό στις περιπτώσεις που και οι γονείς τους διέτελεσαν μαθητές του ίδιου σχολείου.

Δραστηριότητα 38: Κάνω κολάζ με τα πεσμένα φύλλα των δέντρων του Κήπου.

Η δραστηριότητα αυτή καλό θα είναι να διεξαχθεί το φθινόπωρο. Θα μπορούσε μάλιστα να συνδυαστεί με την ανάλογη του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος, κάτω από ένα τίτλο, όπως "Πόσα δέντρα του Κήπου ρίχνουν τα φύλλα τους το φθινόπωρο". Οποσδήποτε τα δέντρα και οι θάμνοι αυτοί δεν είναι πολλοί, είναι όμως αρκετοί ώστε να προχωρήσουμε στη δραστηριότητα του κολάζ με τα φύλλα τους. Εξυπακούεται ότι τα κολάζ αυτά δεν αναφέρονται κατ' ανάγκη σε δέντρα αλλά και σε άλλες συνθέσεις, ακόμα και αφηρημένες. Εάν μάλιστα μαζέψουμε αρκετά φύλλα, μπορούμε να πάρουμε το περίσσευμα στο σχολείο και να τα χρωματίσουμε.

Δεν χρειάζεται να αναφέρουμε ότι οι συνθέσεις αυτές μπορούν να γίνουν και με ζωντανά φύλλα, μόνο που αυτά σε λίγο καιρό όχι μόνο θα χάσουν το χρώμα τους αλλά και θα πάρουν ακανόνιστα σχήματα, αν δεν αφήσουμε πιεσμένη τη σύνθεσή μας κάτω από κάποιο βάρος.

“Η ΟΜΑΔΑ ΤΕΧΝΗ” 1917-1919

Οι απαρχές της σύγχρονης ελληνικής τέχνης στο πνεύμα του “Βενιζελισμού”

■ Αφιέρωμα στην “Ομάδα Τέχνη” για τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την ίδρυσή της

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΚΟΥΡΟΥΤΣΑΚΗ

Δρ Ιστορίας της Τέχνης,
M.Sc. Γαλλικής
Φιλολογίας

Στο πνεύμα του “Βενιζελισμού” που συνδέθηκε με την ανάγκη για εκσυγχρονισμό, πνευματική αναγέννηση και πολιτιστική συμπόρευση του Ελληνικού κράτους με τη Δύση, δημιουργήθηκε η “Ομάδα Τέχνη” για να μεταγγίσει νέες ιδέες στο κουρασμένο και φύσει συντηρητικό ελληνικό εικαστικό τοπίο. Το επετειακό αυτό αφιέρωμα επιχειρεί μια συνοπτική παρουσίαση των αναζητήσεων της ομάδας που προσπάθησε να ανανεώσει μορφοπλαστικά τη νεοελληνική τέχνη.

Η πολιτεία των Βενιζελικών ευνόησε και στήριξε έμπρακτα τη δράση της ομάδας που υιοθέτησε νέους όρους αισθητικής, μακριά από τις καθιερωμένες συμβάσεις της αναπαράστασης. Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη οργανωμένη προσπάθεια ανακατεύθυνσης της ελληνικής διανόησης από τον ακαδημαϊκό ρεαλισμό της σχολής του Μονάχου που ήταν η επίσημη τέχνη της εποχής στην Ελλάδα, προς τα καλλιτεχνικά κινήματα του Μοντερνισμού¹ με επίκεντρο το Παρίσι.

Η “Ομάδα Τέχνη” δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Νίκου Λύτρα, το 1917, την ίδια χρονιά που ο Βενιζέλος και το κόμμα των Φιλελευθέρων κατέλαβαν την εξουσία.

Το έργο των νεωτεριστών καλλιτεχνών που συσπειρώθηκαν γύρω από τον Ν. Λύτρα, είχε την αύρα της Γαλλίας. Λαμπρά αλλά και λιγότερο γνωστά ονόματα νέων κυρίως καλλιτεχνών, γίνονται μέλη της ομάδας, οι Κ. Παρθένος, Π. Βυζάντιος, Κ. Μαλέας, Θ. Τριανταφυλλίδης, Α. Κογεβίνος, Ν. Οθωναίος, Ο. Περβολαράκης, Π. Βυζάντιος, Ο. Φωκάς, Σ. Καντζίκης, Δ. Στεφανόπουλος και οι γλύπτες Γ. Ζευγώλης και Μ. Τόμπρος. Στόχος τους να μεταφυτεύσουν δημιουργικά στην Ελλάδα τις κατακτήσεις της ευρωπαϊκής πρωτοπορίας.

Αφθονες ήταν οι επιρροές που δέχθηκαν τα μέλη της κυρίως από τον ιμπρεσιονισμό, τον μεταϊμπρεσιονισμό και τον συμβολισμό.

Η ιστορική συγκυρία ήταν ευνοϊκή. Η πολιτική του Βενιζέλου έδινε ιδιαίτερη σημασία στην δημιουργία πολιτιστικών διασυνδέσεων με την Ευρώπη και στη συμμετοχή Ελλήνων δημιουργών σε διεθνή καλλιτεχνικά γεγονότα.

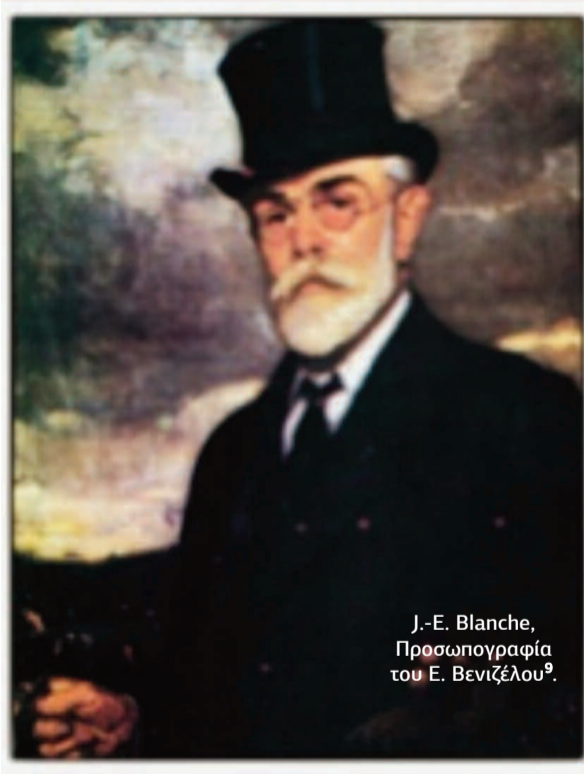
Ο ίδιος ο πρωθυπουργός ενθάρρυνε τους πρωτοπόρους εικαστικούς από την πρώτη στιγμή. Το όραμά του για μια «Ελλάδα μεγάλη σε ύψος πολιτισμού και ειρηνικών επιδόσεων»² συνέκλινε με τους στόχους της νεοϊδρυθείσας ομάδας. Ο νόμος (1598/1919) που θέσπισε η κυβέρνηση των Φιλελευθέρων προέβλεπε την οργάνωση εκθέσεων στο εξωτερικό για την προβολή της χώρας. Επιθυμία του Βενιζέλου ήταν να γίνει γνωστή στο Παρίσι και στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες η εγχώρια μοντερνιστική εικαστική δημιουργία.

Η πρώτη έκθεση της Ομάδας Τέχνης εγκαινιάστηκε το Δεκέμβριο του 1917, ανήμερα των Χριστουγέννων, στην αίθουσα της φιλοκυβερνητικής εφημερίδας *Ελευθέρος Τύπος* (στην μετέπειτα γκαλερί *Στρατηγοπούλου*) και διήρκεσε έως τον Ιανουάριο του 1918. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο βασιλιάς Αλέξανδρος, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος, ο υπουργός Συγκοινωνιών Αλέξανδρος Παπαναστασίου και πλήθος υπουργών. Ήταν φανερό πως οι νεωτεριστές καλλιτέχνες είχαν τη συμπαράσταση της κυβέρνησης των φιλελευθέρων. Με εντολή του Βενιζέλου, η Λέσχη Φιλελευθέρων αγόρασε έργα από όλους τους εκθέτες³.

Η πρώτη αυτή έκθεση - Μανιφέστο έκανε ιδιαίτερη αίσθηση και προκάλεσε έντονες αντιδράσεις από τη συντηρητική κριτική. Είχε όμως πετύχει τη ρήξη στο εικαστικό κατεστημένο της χώρας και με το ριζοσπαστικό της χαρακτήρα κατάφερε να δημιουργήσει έναν αντίλογο στο “Σύνδεσμο Ελλήνων καλλιτεχνών” που από το 1914 διοργάνωνε τακτικές ετήσιες εκθέσεις με έργα ακαδημαϊκού ύφους και τεχνοτροπίας. Επίσης, επέβαλλε στην νεοελληνική τέχνη την τοπιογραφία⁴. Το τοπίο ήταν άλλωστε αγαπημένο θέμα του ιμ-

Άποψη της πρώτης έκθεσης της Ομάδας Τέχνη στα γραφεία της εφημερίδας *Ελευθέρος Τύπος*, 1917.

J.-E. Blanche,
Προσωπογραφία
του Ε. Βενιζέλου⁵.

πρεσιονισμού και του μεταϊμπρεσιονισμού. Ο νεωτερικός χαρακτήρας των έργων της Ομάδας έγκειται κυρίως στην αντι-νατουραλιστική, πνευματική διαπραγμάτευση των θεμάτων.

Πρόθεση των εικαστικών δεν ήταν η λεπτομερής περιγραφή αλλά ο επαναπροσδιορισμός του τοπίου, η ανάδειξη της βαθύτερης ουσίας του, η φύση ως σύμβολο. Για πρώτη φορά στην ελληνική εικαστική δημιουργία δίνεται έμφαση στη σχηματοποίηση, στην επίπεδη απεικόνιση, προαναγγέλλεται η αφαίρεση ενώ η τέχνη αρχίζει να αποκτά στοιχεία αυτοαναφορικότητας.

Σύμφωνα με την ιστορικό Κ. Περπινιώτη, η εντύπωση που προκάλεσε η έκθεση στο κοινό ήταν μεγάλη, ακριβώς λόγω του πρωτοποριακού για τα ελληνικά δεδομένα χαρακτήρα της, με κυριότερο γνώρισμα την επιβολή του Παρθένου ως του πλέον πρωτοποριακού Έλληνα ζωγράφου, εκείνα τα χρόνια⁵. Ο Βενιζέλος συνέχισε να στηρίζει έμπρακτα την “Ομάδα Τέχνη”. Δύο χρόνια αργότερα, στις 2 Σεπτεμβρίου του 1919, εγ-

Ο Ε. Βενιζέλος υπογράφει την Συνθήκη των Σεβρών⁶.

καινίασε την πρώτη έκθεση της ομάδας στην Ευρώπη, στη γκαλερί *De la Boetie*, του Παρισιού⁶. Η “Έκθεση έργων Ελλήνων καλλιτεχνών” στο Παρίσι ήταν μια σημαντική στιγμή για την ελληνική τέχνη. Επιβλητική σε μέγεθος, η έκθεση έγινε με επιθυμία του ίδιου του Βενιζέλου και εντάχθηκε στο πλαίσιο της πολιτικής των φιλελευθέρων για να αναδείξει το νέο πρόσωπο της Ελληνικής τέχνης στο διεθνή χώρο και για να ενισχύσει γενικότερα την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό. Περιελάμβανε 200 έργα ζωγραφικής, χαρακτικής και γλυπτικής. Ιδιαίτερη σημασία είχε το γεγονός πως η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των ειρηνευτικών συνομιλιών που οδήγησαν στην υπογραφή της **συνθήκης των Σεβρών**. Ο Βενιζέλος θέλησε να συνδέσει μια μεγάλη ιστορική στιγμή του τέλους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Συνεδρίου της Ειρήνης με ένα σύγχρονο καλλιτεχνικό γεγονός.

Το πολιτικό μήνυμα που επιθυμούσε να στείλει ο πρωθυπουργός ήταν πως η Ελλάδα, μέσα από τη δραστηριοποίησή της στον τομέα του πολιτισμού ήταν πλέον ικανή να ενσωματωθεί πολιτιστικά στη Δύση, διεκδικώντας τη θέση της στον τότε σύγχρονο κόσμο. Ο Βενιζέλος πίστευε βαθειά στις δυνατότητες του έθνους, σε μια Ελλάδα ικανή να πρωτοπορήσει στη διάσωση των ανθρωπιστικών αξιών και να προσφέρει, για άλλη μια φορά στην ιστορία της, στην ενότητα και στην ειρήνη, μέσω του πολιτισμού της. Η κριτική υποδοχή της έκθεσης παρουσιάζει πολύπλευρο ενδιαφέρον. Οι Γάλλοι τεχνοκρίτικοί αναγνώρισαν στοιχεία του γαλλικού ιμπρεσιονισμού στη νέα ελληνική τέχνη, αλλά επεσήμαναν την

Puvis de Chavannes, "επευφημούν το πνεύμα, αγγελιοφόρο του φωτός", 1894-1896.
Τοιχογραφία, Δημόσια Βιβλιοθήκη της Βοστώνης.

Κ. Παρθένος: "Χορός", 1919

Νίκος Λύτρας, "Πεντέλη", 1915-1920, λάδι σε καμβά.

Cezanne Paul, "Βουνά της Προβηγκίας", 1880, λάδι σε καμβά.

απουσία ενός ιδιαίτερου «εθνικού» χαρακτήρα⁷.

Στο πλαίσιο μιας σύντομης παρουσίασης τριών έργων με διαφορετική θεματική θα αναζητηθούν οι επιδράσεις που δέχθηκαν οι έλληνες δημιουργοί - μέλη της "Ομάδας Τέχνη" από τα κινήματα του Μοντερνισμού και κυρίως από τη γαλλική εικαστική παραγωγή.

Ο Κ. Παρθένος, ο διανοούμενος ζωγράφος της νεοελληνικής τέχνης, ήταν διακηρυγμένος Βενιζελικός¹⁰. Δημιούργησε αλληγορικά έργα με συμβολιστικό χαρακτήρα και μεταφυσική ποιότητα. Στο έργο "Χορός", ο Παρθένος ακολουθεί την αισθητική του Γάλλου συμβολιστή Puvis de Chavanne¹¹, σκηνοθετώντας ένα ποιητικό σύμπαν, έναν υπερβατικό χώρο όπου εξιδανικευμένες γυναικείες μορφές μετεωρίζονται. Οι μούσες χορεύουν με πολύ κομψές κινήσεις, σε θεατρικές στάσεις και παρουσιάζονται ως πνευματικές προβολές. Οι καλλιτέχνες εικονογραφούν τον κόσμο των ιδεών και μεταχειρίζονται τον κόσμο των συμβόλων. Άλλωστε, ο συμβολισμός ταιριάζει απόλυτα σε έργα με μυθολογική, αλληγορική θεματική. Η λυρική διάθεση είναι διάχυτη και η διακοσμητική πρόθεση των δημιουργών, εμφανής.

Στο έργο Πεντέλη, ο Ν. Λύτρας επιχειρεί μια γενικευτική απόδοση του τοπίου. Αν και η παρουσία των δέντρων και του βουνού είναι κυρίαρχη μέσα στο χώρο, η προσέγγιση του θέματος είναι αντιρρεαλιστική. Στο πνεύμα του γνωστού μεταϊμπρεσιονιστή, γάλλου ζωγράφου, Paul Cézanne, ο Έλληνας καλλιτέχνης και ιδρυτής της Ομάδας Τέχνη, δημιουργεί απλοποιημένες μορφές με σχεδόν ανύπαρκτες λεπτομέρειες.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η τεχνοτροπία του Λύτρα που χρη-

σιμοποιεί το χρώμα ως δομικό υλικό, προβάλλοντας την υλική του υπόσταση. Η ανάγλυφη υφή δίνει ένταση και δραματικότητα στο έργο. Τα στοιχεία του τοπίου αποδίδονται τελικά ως χρωματικά μορφώματα. Η πλαστική απόδοση του όγκου επιτυγχάνεται επίσης και με τον κατάλληλο φωτισμό, βασικό γνώρισμα του Ιμπρεσιονισμού.

Ο Θ. Τριανταφυλλίδης φιλοτέχνησε έργα με ιδιαίτερο ύφος, με επίκεντρο τον άνθρωπο και με βαθιά συμβολικό υπόβαθρο¹². Στις "Νταντάδες στο Βασιλικό κήπο" περιγράφει μια σκηνή της καθημερινής ζωής των μικροαστών, δημιουργώντας όμως μια ονειρική και συγκινησιακή ατμόσφαιρα.

Ο μοντερνιστικός χαρακτήρας της σύνθεσης οφείλεται στην απομάκρυνση από τη φυσιοκρατική αναπαράσταση. Οι μορφές απλοποιούνται, αποδίδονται αφαιρετικά, χωρίς ατομικά χαρακτηριστικά, χωρίς λεπτομέρειες, ενώ τα περιγράμματα ατονούν. Η έλλειψη προσωπικών χαρακτηριστικών και η απουσία ταυτότητας των προσώπων προσδίδουν στις μορφές του διαχρονική διάσταση, μεταφυσική ποιότητα και συμβολικό χαρακτήρα.

Ο χώρος δεν είναι σαφώς καθορισμένος. Πρόκειται για τον Βασιλικό κήπο, σύμφωνα με τον τίτλο του έργου, όμως οι "Νταντάδες" θα μπορούσαν να βρίσκονται στον κήπο ή το πάρκο μίας οποιασδήποτε ευρωπαϊκής πόλης.

Η διαπραγμάτευση του θέματος ανακαλεί στη μνήμη τους "Δημόσιους κήπους" του E. Vuillard. Και οι δύο καλλιτέχνες χτίζουν αρμονικά τις φιγούρες και το χώρο μέσα από την αλληλεπίδραση φωτός και σκιάς. Η μεγάλη σημασία που έδινε ο Τριανταφυλλίδης στην απόδοση της φωτεινότητας θυμίζει

τους ιμπρεσιονιστές.

Μία εκατονταετηρίδα μετά την ίδρυσή της, η Ομάδα Τέχνη εξακολούθη να κινεί το ενδιαφέρον των μελετητών και των φιλότεχνων καθώς ταυτίστηκε με τις απαρχές της Νεωτερικότητας στη νεοελληνική τέχνη. Πρόκειται για έναν συνεπή ελληνικό μοντερνισμό που επιζητούσε διεθνή χαρακτηριστήρα. Προς τα μέσα όμως της δεκαετίας του '20, ωρίμασε το αίτημα για στροφή προς την παράδοση που έδωσε νέα τροπή στην ελληνική εκδοχή του Μοντερνισμού.

Η Ομάδα Τέχνη και κυρίως ο Κ. Παρθένος είχαν ωστόσο προετοιμάσει το έδαφος για την εμφάνιση των ζωγράφων της περίφημης γενιάς του '30¹³, γενιά που έδωσε έργα με περισσότερο εθνοκεντρική ιδεολογία, μετά την τραυματική εμπειρία της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922.

Παραπομπές

1. Παπανικολάου, Μιλτ., Η Ελληνική Τέχνη Του 20ου Αιώνα, Ζωγραφική - Γλυπτική, Θεσσαλονίκη, Βάνιας, 2006., σ.49.
2. Σ.Ι. Στεφάνου, Ο Βενιζέλος, Τόμος Β., σελ. 164.
3. Μπερεδήμας Παναγιώτης, Οι εικονογραφίες των Αλφαβηταρίων της Δημοτικής από την Ομάδα Τέχνη, διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, σελ.18.
4. Στεφανίδης Μάνος, Ελληνομουσειόν. Η ζωγραφική της ουτοπίας, Ελεύθερος τύπος, τ. δ., 2009, σελ. 8
5. Katherina Perpinioti-Agazir, Le Groupe "Teknhi", διδακτορική διατριβή, Παρίσι 2002, σελ. 102.
6. Η ίδια έκθεση είχε πραγματοποιηθεί και στην Αθήνα με τη συμμετοχή και γάλλων εικαστικών, βλ. Katherina Perpinioti-Agazir 2002, σελ. 150-167
7. Κατερίνα Περινιώτη-Agazir, «Οι εντυπώσεις που προκάλεσε στο κοινό η έκθεση της "Ομάδας Τέχνη" το 1919», Παρίσι-Αθήνα, 1863-1940, κατάλογος έκθεσης [επιμέλεια Μεντζαφού-Πολύζου], Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, Αθήνα 2006, σελ. 99-105
8. Πηγή: Agence de presse Meurisse - Bibliothèque nationale de France
9. Πηγή: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών / ΕΙΕ
10. Στεφανίδης Μάνος, "Παρθένος, ο ζωγράφος της Βενιζελικής ιδέας", Το Βήμα της Κυριακής, 04/05/1986.
11. Στεφανίδης Μάνος, Ελληνομουσειόν, 2009, σελ. 24
12. Κωτίδης Αντώνης, Μοντερνισμός και παράδοση στην ελληνική τέχνη του μεσοπολέμου, University Studio Press, 1993, σελ. 250.
13. (επιμ) Λαμπράκη-Πλάκα, Μαρίνα (1999). Εθνική Πινακοθήκη 100 χρόνια Τέσσερις αιώνες Ελληνικής Ζωγραφικής. Από τις Συλλογές της Εθνικής Πινακοθήκης και του Ιδρύματος Ευριπίδη Κουτλίδη. Αθήνα: Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλέξανδρου Σούτζου, σελ. 122-123.

Θ. Τριανταφυλλίδης, "Νταντάδες στον Βασιλικό Κήπο".

E. Vuillard, "Jardins publics", 1894.

Οι ιατρικές πρακτικές συνοδεύουν τον άνθρωπο από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα του βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες αυτοσχεδιασμού, άγνοιας, απάτης, πάθους ή και λάθους...

ΓΑΝΝΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
M.Sc.

Ιστορία της Ιατρικής: Ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

μέρος 12ο

Σφαίρα ("βόλι") σε Βίβλο: Κατά τη διάρκεια του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου (1861-65) ένας στρατιώτης γλίτωσε τη ζωή του, αφού η σφαίρα σταμάτησε στη Βίβλο που είχε στην τσέπη του. Ο στρατιώτης μετά τον πόλεμο έγραψε ένα γράμμα για το θέμα στον πρόεδρο Λίνκολν και αυτός του απέστειλε μια καινούρια Βίβλο με την προσωπική του υπογραφή...

“Δείχνετε 10 χρόνια νεότερες”. Περίεργη πατέντα για την εξάσκηση των μυών του προσώπου και του λαιμού, με “μόλις 12 λεπτά τη βδομάδα”, για να φύγουν οι ρυτίδες και να τεντώσει το δέρμα. Προφανώς μια από τις πρώτες προσπάθειες τεχνητής ανανέωσης, πριν την έλευση του μπότοξ και των πλαστικών επεμβάσεων...

Ο Samuel Decker, βετεράνος το αμερικανικού εμφυλίου πολέμου, φορώντας τα προσθετικά χέρια που κατασκεύασε ο ίδιος, μετά των ακρωτηριασμό τους σε κάποια μάχη...

Συσκευή για την αύξηση του σωματικού ύψους (1931). Οι εμπνευστές της υποστήριζαν ότι με το καθημερινό τέντωμα των ιμάντων μπορεί αν αυξηθεί το ύψος ενός ατόμου κατά 5-10 εκατοστά. Προφανώς το αποτέλεσμα ήταν αβέβαιο, ενώ ο πονόλαιμος βέβαιος ...

Χειρουργικό βαλιτσάκι γιατρού του 1865, που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του αμερικανικού εμφυλίου πολέμου. Βασικά του εργαλεία οι βελόνες για το ράψιμο πληγών και το πρίονι για τον ακρωτηριασμό τραυματισμένων μελών...

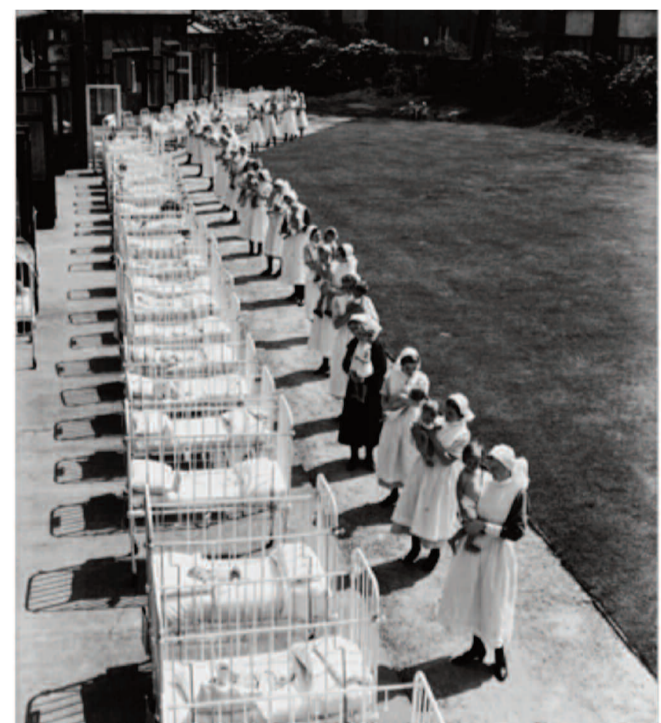

Η συσκευή αναισθησίας του Sorensen, που χρησιμοποιήθηκε τη δεκαετία του 1950 σε χιλιάδες χειρουργικές επεμβάσεις, με κύριο αέριο νάρκωσης τον αιθέρα...

Το ψυχεδελικό φάρμακο LSD παρασκευάστηκε για πρώτη φορά το 1938 στην Ελβετία από την εταιρεία Sandoz (νυν Novartis). Η αρχική του χρήση ήταν ως διεγερτικό του αναπνευστικού και του κυκλοφορικού συστήματος. Πέντε χρόνια αργότερα και αφού χρησιμοποιήθηκε από χιλιάδες ασθενείς, ανακαλύφθηκε ότι πρόκειται για επικίνδυνο και εθιστικό παραισθησιογόνο...

Φωτογραφία γυναίκας με εκτεταμένες αλλοιώσεις στο πρόσωπο από λέπρα, γύρω στο 1880. Η νόσος έχει βρεθεί ότι προβάλλει το ανθρώπινο είδος για πάνω από 4.000 χρόνια...

Νοσοκόμες παιδιατρικού νοσοκομείου τη δεκαετία του 1940, βγάζουν τα νεογέννητα μωρά στον ήλιο για να αντιμετωπίσουν το κίτρινο χρώμα του δέρματός τους, λόγω νεογνικού ίκτερου...

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΣΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Λατινική του ονομασία είναι *Thymus vulgaris* (Θύμος ο κοινός). Απαντάται στις νότιες και μεσογειακές περιοχές της Ευρώπης σε διάφορες περιοχές της Ασίας και καλλιεργείται στη βόρεια Αμερική.

Θυμαρί

Το συναντούμε με τις ονομασίες θυμάρι, θρούμπι και μελιτζίνι. Είναι μικρός θάμνος που το ύψος του δεν ξεπερνά τα 40 εκατοστά. Έχει χρώμα γκριζωπό. Στελέχη ξυλώδη, ανορθωμένα, πολύ διακλαδισμένα, τετράγωνα. Φύλλα μικρά, ωσειδή, με καρουλιασμένη παρυφή, χνουδωτά από κάτω. Άνθη μικρά, ρόδινα, σε κόρυβο. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα (έχουν και αρσενικά και θηλυκά όργανα) και γονιμοποιούνται από τις μέλισσες, μύγες κ.α. Είναι άριστο μελισσοκομικό φυτό. Οι μέλισσες αυτή την εποχή βρίσκονται κατά δεκάδες πάνω σε κάθε θάμνο ρουφώντας το νέκταρ για να παράγουν το καταπληκτικό θυμαρίσιο μέλι.

Στην Ελλάδα υπάρχουν 23 αυτοφυή είδη και τα πιο σημαντικά είναι 1) Το Αγριοθυμάρι το οποίο είναι μικρός θάμνος με βλαστούς ξυλώδεις ξαπλωμένους. Βρίσκεται σε πολλές βραχώδεις, ορεινές, ξηρές περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας.

2) Το Χαμοθρούμπι το οποίο είναι πολύ κοινό σε διάφορες πεδινές περιοχές και λιβάδια της Μακεδονίας και της Θράκης. και 3) το Σμάρι ή Θυμαρί της Αττικής το οποίο βρίσκεται σε διάφορες βραχώδεις περιοχές της Αττικής, της Αχαΐας, Κορινθίας και Ολύμπου.

Ιστορικά στοιχεία

Στην αρχαία Ελλάδα το θυμάρι καίγονταν σαν θυμίαμα στους ναούς.

Οι Αιγύπτιοι το χρησιμοποιούσαν ως βαλσαμωτικό και αρωματικό. Ο Διοσκουρίδης το συνιστούσε ως απολυμαντικό για διάφορες ασθένειες από τον 1ο αιώνα μ.Χ. Ο Πλίνιος το συνιστούσε ως αντίδοτο για τα δαγκώματα των φιδιών, το δηλητήριο των «θαλάσσιων όντων» και τον πονοκέφαλο.

Οι Ρωμαίοι έκαιγαν το φυτό πιστεύοντας ότι ο καπνός του απωθεί τους σκορπιούς και το χρησιμοποιούσαν στο μπάνιο τους για να αποκτήσουν σφρίγγος και ενεργητικότητα. Στο Μεσαίωνα οι γυναίκες κεντούσαν κλαδιά θυμαρίου για τους περιπλανώμενους ιππότες για τον ίδιο λόγο.

Κατά τον 16ο αιώνα καθιερώθηκε ως φάρμακο στην Ευρώπη.

Στη λαϊκή ιατρική χρησιμοποιούσαν το πυκνό βραστάρι για την καταπολέμηση της ψώρας.

Διαλύματα θυμαρίου με σαπούνι χρησιμοποιούσαν οι χειρουργοί για την απολύμανση των χειρών. Τα άνθη τα χρησιμοποιούσαν ακόμη για την αντιμετώπιση του σκώρου στα ρούχα.

Στην Κρήτη εκτιμούσαν από παλιά τις αντισηπτικές και αντιμικροβιακές του ιδιότητες. Μασούσαν τα άνθη ή τα έτριβαν στα ούλα τους για να κάνουν γερά δόντια. Έτριβαν επίσης με άνθος τις φλύκταινες της ευλογιάς για να μην αφήσει σημάδια. Έπλεναν με το αφέψημα του βοτάνου τις κόντρες των γαϊδουριών (πληγές από το σαμάρι). Το θυμόλαδο μαζί με άλλα αρωματικά λάδια το χρησιμοποιούσαν κατά των ρευματισμών. Με αυτό άλειφαν εξωτερικά το στομάχι στους πάσχοντες από δυσπεψία. Τέλος τα γαρύφαλλα του Θύμου (ο καρπός που μένει μετά την πτώση των ανθέων) ήταν ωφέλιμα στον βήχα.

Συστατικά - χαρακτήρας

Έχει δριμεία γεύση, ελαφρά πικρό, θερμό και ξηραντικό. Στο φυτό υπάρχει μέχρι 2,5% πτητικό έλαιο (το οποίο περιέχει θυμόλη, καρβακρόλη, κυμόλη, λιναλόλη, βορνεόλη), πικρά στοιχεία, τανίνη, φλαβονοειδή και τερπενοειδή. Η θυμόλη είναι ισχυρό αντισηπτικό, 25 φορές πιο δραστικό από τη φαινόλη, έναντι της οποίας υπερτερεί γιατί δεν ερεθίζει τους βλεννογόνους. Αναλογικά σε 100 γραμμάρια του βοτάνου περιέχονται νερό 7,8%, πρωτεΐνες 9,1%, λίπος 7,4%, υδατάνθρακες 63,9%, φυτικές ίνες 18,6%, τέφρα 11,7%. Περιέχει ακόμη ασβέστιο, φώσφορο, σίδηρο, μαγνήσιο, νάτριο, κάλιο και ψευδάργυρο. Από βιταμίνες περιέχει θειαμίνη (B1), ριβοφλαβίνη (B2), νιασίνη (B6).

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Τα μέρη του θυμαρίου που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς σκοπούς είναι τα φύλλα και οι ανθοφόρες κορφές που συλλέγονται από τον Ιούνιο έως τον Αύγουστο, σε ξηρή και ηλιόλουστη ημέρα. Αφαιρούμε τα φύλλα από τα ξερά κλαδιά.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Δρα ως άφυσο, αντιμικροβιακό, αντισπα-

πτικής του δράσης είναι χρήσιμο στην παιδική διάρροια και τη νυχτερινή ενοούρηση.

Τα φύλλα του θυμαρίου, όταν ξεραθούν, αποκοτούν καφέ πράσινο χρώμα και αναδύουν το άρωμα τους όταν θρυμματιστούν. Η γεύση τους είναι πολύ δυνατή, ελαφρώς καυστική και πλούσια. Μαζί με τους αποξηραμένους ανθούς χρησιμοποιούνται σαν μπαχαρικό σε μια μεγάλη ποικιλία φαγητών όπως τα ψάρια, τα κρέατα, τις σάλτσες, τις σούπες, τα λαχανικά, τις σαλάτες, τη φρέσκια ντομάτα, σε ζυμαρικά, σε τυριά, στα αυγά ακόμη και στο βούτυρο. Είναι ένα από τα βασικά συστατικά του λικέρ βενεδικτίνης.

Παρασκευή και δοσολογία

Παρασκευάζεται ως έγχυμα. Ρίχνουμε ένα φλιτζάνι βραστό νερό σε δύο κουταλιές του τσαγιού ξηρό βότανο και το αφήνουμε 10 λεπτά. Το ρόφημα πίνεται τρεις φορές την ημέρα.

Προφυλάξεις

Σε περίπτωση εγκυμοσύνης αποφεύγουμε τις θεραπευτικές δόσεις θυμαρίου και θυμέλαιου γιατί το βότανο είναι διεγερτικό της μήτρας. Επίσης το θυμέλαιο μπορεί να ερεθίσει τους βλεννογόνους για αυτό πρέπει να το αραιώνετε πάντα καλά. Αντενδείκνυται στα έλκη στομάχου και ασθένειες του συκωτιού. Μακροχρόνια χρήση μπορεί να προκαλέσει διαταραχή της λειτουργίας του θυρεοειδούς και εμέτους. Πρέπει να αποφεύγεται η κατανάλωση του αιθέριου ελαίου μαζί με αλκοόλ γιατί αυτό αυξάνει την απορροφητικότητα του και μπορεί να αποδειχθεί επικίνδυνο. Σύμφωνα μάλιστα με λαϊκούς θεραπευτές το άγριο θυμάρι μπορεί να βοηθήσει έναν αλκοολικό να κόψει το ποτό προκαλώντας του εμετό, διάρροια, εφίδρωση, δίψα και αποστροφή για το αλκοόλ.

Υ.Γ: Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση skounatsos11@gmail.com